

RTA 389604

โครงการประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมชนชาติไท
Project on the Social and Cultural History of the Tai Peoples

22 เมษายน 2541

เรื่อง ส่งเอกสารที่ใช้ประกอบ International Co-Workshop ของโครงการประวัติศาสตร์สังคม
และวัฒนธรรมชนชาติไท 28-29 มีนาคม 2541
เรียน ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช

ตามที่คณะผู้จัด International Co-Workshop on the Projects of "Inter-Ethnic Relations in the Making of Mainland Southeast Asia (CSEAS, Kyoto University)" and "Social and Cultural History of the Tai Peoples (Chulalongkorn University)" ได้เชิญอาจารย์ให้ผู้แทนเข้าร่วมสัมมนาที่ Chiangmai Orchid Hotel, วันที่ 28-29 มีนาคม 2541 และอาจารย์ได้ส่ง รศ. ดร. จีรพันธ์ เหลืองทองคำ เป็นผู้แทนนั้น

บัดนี้คณะผู้จัดได้ปรับปรุงเอกสารที่ใช้ประกอบการสัมมนาแล้ว จึงขอส่งเอกสารชุดดังกล่าวให้แก่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) 1 ชุด

การสัมมนา International Co-Workshop ครั้งนี้ มีนักวิชาการชาวไทยและชาวต่างประเทศโดยเฉพาะชาวญี่ปุ่นเข้าร่วมประมาณ 40 คน ค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งของการสัมมนามาจากโครงการฯ (27,465.00 บาท) ส่วนหนึ่งฝ่ายญี่ปุ่นเป็นผู้ออก นอกจากนั้นผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวนหนึ่งออกค่าใช้จ่ายเองด้วย

ในนามของโครงการประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมชนชาติไทขอขอบคุณ สกว. ที่ให้การสนับสนุนโครงการฯ เป็นอย่างดีตลอดมา

เสนอ ผู้บริหาร สกว.

เพื่อส่งมอบและไปดำเนินการ

รักษา

ทศ. เกษี วัฒนชัย 4/10/41

30 ม.ค. 41

ขอแสดงความนับถือ

ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช
(นายฉัตรทิพย์ นาถสุภา)

ศาสตราจารย์ และเมธีวิจัยอาวุโส สกว.

หัวหน้าโครงการฯ

RTA 395004

โครงการประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมชนชาติไท
Project on the Social and Cultural History of the Tai Peoples

22 เมษายน 2541

เรื่อง ส่งเอกสารที่ใช้ประกอบ International Co-Workshop ของโครงการประวัติศาสตร์สังคม
และวัฒนธรรมชนชาติไท 28-29 มีนาคม 2541
เรียน ศาสตราจารย์ นายแพทย์ วิจารณ์ พานิช

ตามที่คณะผู้จัด International Co-Workshop on the Projects of "Inter-Ethnic Relations in the Making of Mainland Southeast Asia (CSEAS, Kyoto University)" and "Social and Cultural History of the Tai Peoples (Chulalongkorn University)" ได้เชิญอาจารย์ หรือผู้แทนเข้าร่วมสัมมนาที่ Chiangmai Orchid Hotel, วันที่ 28-29 มีนาคม 2541 และอาจารย์ได้ส่ง รศ. ดร. สิริพันธ์ เหลืองทองคำ เป็นผู้แทนนั้น

บัดนี้คณะผู้จัดได้ปรับปรุงเอกสารที่ใช้ประกอบการสัมมนาแล้ว จึงขอส่งเอกสารชุดดังกล่าวให้แก่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) 1 ชุด

การสัมมนา International Co-Workshop ครั้งนี้ มีนักวิชาการชาวไทยและชาวต่างประเทศโดยเฉพาะชาวญี่ปุ่นเข้าร่วมประมาณ 40 คน ค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งของการสัมมนามาจากโครงการฯ (27,465.00 บาท) ส่วนหนึ่งฝ่ายญี่ปุ่นเป็นผู้ออก นอกจากนั้นผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวนหนึ่งออกค่าใช้จ่ายเองด้วย

ในนามของโครงการประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมชนชาติไทขอขอบคุณ
สกว. ที่ให้การสนับสนุนโครงการฯ เป็นอย่างดีตลอดมา

เสนอ ผู้อำนวยการ สกว.

เพื่อพิจารณาและโปรดสั่งการ

รักษา

ทสว. เกจิ พิมพ์ 4/๓๘๖๔

30 พ.ค. ๔1

ขอแสดงความนับถือ

จิรพงศ์ มรรคา

(นายจิรพงศ์ มรรคา)

ศาสตราจารย์ และเมธีวิจัยอาวุโส สกว.

หัวหน้าโครงการฯ

= FINAL =

International Co-Workshop on the Projects of
"Inter-Ethnic Relations in the Making of Mainland Southeast Asia (CSEAS, Kyoto Univ.)"
and
"Social and Cultural History of the Tai Peoples (Chulalongkorn Univ.)."
at
Chiang Mai Orchid Hotel, Chiang Mai, Thailand
March 28-29, 1998

BACKGROUND

In recent decades, Tai people and their neighbors across national boundaries have been intensively studied. The related academic interest in comparative perspectives is shared not only among foreigners, most of whom are historians and ethnologists, but also among native intellectuals trying to reconstruct their past, seeking cultural identity since the 1980s. In their studies, each discipline is different. More importantly, each perspective is also different according to researchers who come from any one country. However, in most cases, they contribute to new findings furthering understanding of history and culture in mainland Southeast Asia and the neighboring regions of different viewpoints. This International Co-workshop will attempt to introduce and share their research findings and related ideas for future academic cooperation in the age of globalization, trying to overcome the boundaries of countries and disciplines.

March 28, 1998

9:00-10:00

Hayashi, Yukio

"Introductory Remarks: Scope and Perspective of the Workshop."

Chatthip Nartsupha

"Values and Perspectives on Tai Studies."

10:00-10:45

Grabowsky, Volker

"On the History of Muang Sing (Laos): The Fate of a Lue Principality."

11:00-11:45

Ratanaporn Sethakul

"Lan Na History in the Lu Chronicles."

12:00-13:30 Luncheon

13:30-14:15

Aroonrut Wichienkeeo

"The Ethnic Groups in Chiang Mai since 1897."

14:30-15:15

Baba, Yuji

"Being Lue and Not Being Lue."

15:30-16:15

Hasegawa, Kiyoshi and Yang Guan Yuan

"Cultural Identity and Ethnic Boundary of the Tai Nuea in Yunnan-Burma Periphery."

16:30-17:15

Takatani, Michio

"An Anthropological Analysis of Burmanization of the Shan."

18:00 Dinner hosted by the Organizing Committee

March 29, 1998

9:00-9:45

Thaweesil Supwatthana

"Thai-Lao Relations in Historical Perspective." (provisional)

10:00-10:45

Songkoon Chanthachon

"Looking Laos through Buddhism." (provisional)

11:00-11:45

Hayashi, Yukio

"Differentiation and Involution of Ethno-Regional Lao Identity in Northeast Thailand and Lao P.D.R."

12:00-13:30 Luncheon

13:30-14:15

Prachan Rakpong

"Tai Dam in Lao P.D.R."

14:30-15:15

Hayami, Yoko

"Mobility and Interethnic Relationships among Karen Women and Men in Northwest Thailand: Past and Present."

15:30-17:00 discussions and closing

LIST OF CONTRIBUTORS (in alphabetical order)

Aroonrut Wichienkeeo Lecturer, Chiang Mai Rajabhat Institute

Baba, Yuji Associate Professor, Mie Prefectural College of Nursing

Chatthip Nartsupha Professor, Chulalongkorn University

Hasegawa, Kiyoshi Associate Professor, Gifu University for Education and Languages

Hayami, Yoko Research Associate, CSEAS, Kyoto University

Hayashi, Yukio Associate Professor, CSEAS, Kyoto University

Prachan Rakpong Assistant Professor, Chiang Mai Rajabhat Institute

Ratanaporn Sethakul Assistant Professor, Payap University

Songkoon Chantachon Senior Researcher, Maha Sarakham University

Takatani, Michio Associate Professor, Hiroshima University

Thaweesil Supwatthana Professor, Maha Sarakham University

Grabowsky, Volker Professor, National University of Laos

Yang Guan Yuan Associate Professor, Yunnan Institute for Nationalities, China

ขอบเขต “ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในการก่อร่าง ภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”

HAYASHI YUKIO

- 1 -

ประเด็นสำคัญ 2 ประการในการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละพื้นที่ ประการแรกคือ การบรรยายเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะกลุ่มชาติพันธุ์ โดยการบรรยายภายนอก เช่น ภาษา เครื่องแต่งกาย พิธีกรรมทางศาสนา และการเกษตรแบบดั้งเดิม สิ่งเหล่านี้สามารถกำหนดได้โดยกลุ่มผู้นำสังคมในประวัติศาสตร์ ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การบันทึก ซึ่งส่วนใหญ่จะได้รับการพิจารณาจากคนภายนอก และตามลักษณะวัฒนธรรมของกลุ่ม ซึ่งจะถูกบันทึกโดยคนมีความสามารถในการใช้ภาษาเขียน เพื่อให้อำนาจของเขามั่นคงขึ้นในภูมิภาค ดังนั้นกลุ่มชาติพันธุ์ และลักษณะทางเชื้อชาติไม่เพียงแต่จะก่อให้เกิดการถกเถียงกันเท่านั้น แต่ยังถูกกำหนดโดยคนในท้องถิ่นและผู้สังเกตการณ์ การที่ไม่ต้องพิสูจน์รายการเอกสารที่ “แท้จริง” ของกลุ่มชาติพันธุ์ เพราะลักษณะทางชาติพันธุ์มีการเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ชั่วคราวกับคนที่อยู่โดยรอบ ซึ่งมันไม่ได้เป็นแค่เพียงโครงสร้างทางสังคมแต่ยังเป็นเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ และสื่อทางวัฒนธรรม และนี่ควรประกอบเป็นงานพื้นฐานสำหรับการศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์

- 2 -

ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากเกี่ยวกับวิชามนุษยวิทยา โดยงานของ Leuch, *Political Systems of Highland Burma* (1954), “กลุ่มชาติพันธุ์” ยังคงถูกบรรยายเช่นเดียวกับวัฒนธรรมซึ่งไม่เปลี่ยนแปลง เพื่อที่จะเชื่อมโยงปรากฏการณ์ที่เรามักจะเห็นในหนังสือพิมพ์และสื่อต่าง ๆ ซึ่งควรจะถูกใช้ในความหมายที่ใกล้เคียงกับ “หน่วยเชื้อชาติ” (racial unit) ซึ่งไม่เคยเปลี่ยนแปลงนับเป็นร้อย ๆ ปี หนังสือ “Cultural area approach” ถูกใช้ในโรงเรียน Vienna ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษนี้ และข้อสันนิษฐานของมันยังคงถูกใช้ในสังคมยุคใหม่ ข้อสันนิษฐานดังกล่าวไม่เพียงแต่จะเป็นทฤษฎีเก่า โดยอาศัยพื้นฐานของการตั้งข้อสังเกตเอาเองเท่านั้น แต่มันยังเป็น “รากลึก” ของวิธีการมองและคิดเกี่ยวกับ “ผู้คน” โดยปราศจากความรู้ในรายละเอียดเกี่ยวกับตัวเขา มันเป็นทางแห่งความสับสน และความไม่รู้ในสิ่งที่มีอยู่จริง รวมทั้งสังคมและวัฒนธรรม ความยั่งยืนและประโยชน์ของมันจะต้องเกี่ยวเนื่องกับตำแหน่งโครงสร้างของผู้สังเกตการณ์เองด้วย มนุษยวิทยาส่วนใหญ่จะศึกษาโดยคนต่างชาติ ซึ่งมองมาที่ภูมิภาคโดยปราศจากการตีความที่อิสระ ทว่ายังอยู่ในเงื่อนไขของวัฒนธรรมของตนเอง หรือใช้สามัญสำนึกในช่วงเวลานั้นเท่านั้น

ควรจะต้องจำไว้ว่า “ผู้อื่น” ในจาริตของการเขียน โดยทั่ว ๆ ไปใช้เหมือนกับเป็นวัตถุที่ตรวจสอบความถูกต้องของประวัติศาสตร์สังคม ตำแหน่งของผู้เขียนและกลุ่มคนที่อ้างอิง ผู้ทำวิจัยส่วนใหญ่มักจะสะท้อน “มุมมองของตน” ในการมอง “ผู้อื่น” มากกว่าที่จะคิดเช่นเดียวกับ “ผู้คนเหล่านั้น” สิ่งนี้เป็นความขัดแย้งอย่างมาก ทั้งในการเข้าใจและเขียนเกี่ยวกับ “ผู้อื่น” และหลักฐานเกี่ยวกับผู้อื่น ซึ่งเราเรียกว่า “ชาติวงศ์วรรณา” (ethnography) บอกเล่าน้อยมากในสิ่งที่พวก

เขาเป็น ความสำคัญของการเก็บข้อมูลในพื้นที่จริงเป็นสิ่งปฏิเสธไม่ได้ การสะสมข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันเป็นพื้นฐานของทุก ๆ ศาสตร์ ยิ่งไปกว่านั้นเราควรจะต้องยอมรับว่า “จุดมุ่งหมาย” ที่ได้สัดส่วนคงสภาพทางสังคมเสมอ และสื่อถึงวัฒนธรรมในขอบเขตของงานวิจัยด้วย

ข้าพเจ้าอยากจะเชื่อเชิญให้ท่านสนใจกระบวนการจำลองแบบ “ผู้อื่น” นี่เป็นบ่อเกิดของจุดสนใจในวิธีของการมองผู้อื่น ในการมองทั้งไท และไม่ใช่ไท เป็นตัวอย่าง ข้อมูลมนุษยวิทยาส่วนใหญ่เป็นการมองผู้อื่น แต่มีข้อยกเว้นบางอย่าง การจำลองจะมองดูชาติพันธุ์เป็นศูนย์กลาง (ethnocentric) อย่างเป็นส่วนสัด การบรรยายเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อจำลองแบบของผู้อื่น เป็นความจำเป็นหลัก ในการเข้าใจผู้คนที่เราทำการสังเกตในสิ่งที่เป็วัฒนธรรมของพวกเขา รวมทั้งภาษาท้องถิ่นเป็นที่แน่นอนว่าคุณภาพของการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ย่อมมีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ถ้าเรามองในมิตินี้ มันเป็นเรื่องยากในการสังเกต และตีความวัฒนธรรมของผู้อื่น

วิธีการนำเสนอความใกล้เคียงทางด้านชาติพันธุ์เป็นประโยชน์ในการทดสอบเพื่อแสดงชาติพันธุ์ในท้องถิ่น การทดสอบกลุ่มชาติพันธุ์เป็นการศึกษา “ผู้อื่น” ในบางลักษณะคำถามต่อมาคือมีจำนวนกลุ่มชาติพันธุ์เท่าไรที่มีความแตกต่างและมีการยอมรับอย่างแท้จริงในท้องถิ่นนั้น การหาคำตอบคือ เราต้องสังเกตรูปแบบต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ในท้องถิ่น ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอื่น

โดยทั่วไป ชาติพันธุ์จะ “เป็นการยอมรับ” ในการมีความสัมพันธ์กับกลุ่มอื่นเสมอ ดังนั้น “ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์” จึงไม่ได้หมายความว่าเฉพาะข้อสมมุติฐานล่วงหน้าว่า การมีผลกระทบซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านั้นไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่หมายความว่า การปรากฏของชาติพันธุ์ในหลายรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น เนื่องด้วยเหตุนี้ การศึกษาจึงควรมีแนวคิดในรายละเอียดเป็นกรณีศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคเปรียบเทียบ และมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มากกว่าใช้การสังเกตโดยทั่ว ๆ ไปเป็นพื้นฐาน แล้วตั้งทฤษฎีขึ้นเอง พร้อมทั้งใช้ผลงานการศึกษาของผู้อื่น ดังเช่น การอนุญาตให้มีการค้นคว้าในระดับปฐมภูมิ ซึ่งมีความเป็นไปได้และอาจทำได้ แต่โชคร้ายที่ทุนการศึกษาบางแห่งที่แย ๆ ไม่ได้ทำ

- 3 -

ในปัจจุบันนี้เชื้อชาติที่มีความเข้มแข็งจะถูกหมุนเวียนศึกษาในวิชามนุษยวิทยา ความมีอำนาจดูแลคนอื่น และการปราบปราม กลุ่มที่มีอำนาจเป็นขบวนการสร้างสรรค์ขึ้นมาอย่างหนึ่งสำหรับตัวอย่าง “กาตู” ซึ่งปัจจุบันเป็นตัวแทนของกลุ่มที่ใช้ภาษาซึ่งมาจากสาขาตระกูลมอญ-เขมร ซึ่งถูกเรียกโดยชาวฝรั่งเศสซึ่งมาสำรวจที่ราบสูง An Diean ในเวียดนามเมื่อ ค.ศ. 1913 กาตู หมายถึง-ความว่าป่าเถื่อนหรือโหดร้าย ใน Katunic เหมือนกับ Ngue ซึ่งเป็นตัวแทนของภาษาอื่นภายใต้สาขาตระกูล Katunic ซึ่งมีความหมายว่าในกลุ่มพวกเขาว่า “ไม่มาก” หรือ “ไม่รู้” แนวโน้มดังกล่าวในการรังสรรค์ความแข็งแกร่งของชาติพันธุ์ เช่นเดียวกับทุกสังคมที่ปรากฏความเกี่ยวพันกับความสัมพันธ์ของอำนาจทางการเมืองระหว่างผู้ที่อ่านออกเขียนได้กับผู้ที่ไม่รู้หนังสือทั่วไป

ด้วยการตัดสินใจเป็นพิเศษเฉพาะในกลุ่ม งานทางมนุษยวิทยาได้บอกเราว่า ผู้คนมีแนวโน้มที่จะบ่งชี้ตัวเอง โดยใช้ชื่อหมู่บ้านของเขา หรือที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ บางทีอาจพูดได้ว่า เป็นธรรมเนียม

ทั่วไปของผู้คนที่ไม่รู้ภาษาหนังสือ ดังนั้นความรู้ทางด้านพันธุกรรมศาสตร์ยังรากลึกอยู่ในความทรงจำของพวกเขา เกี่ยวกับสถานที่ซึ่งพวกเขาเคยมีประสบการณ์ ในทิศทางเดียวกันมีหลายกลุ่มที่ประยุกต์ ตั้งชื่อของตนเพื่อกำหนดลักษณะภายนอก ผู้คนที่ตั้งชื่อจะทำให้ตนเองติดต่อกับโลกภายนอกได้ดีขึ้น หรือแม้แต่ชนกลุ่มน้อยก็จะมี “ชื่อ” ของตน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน

ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ สามารถค้นคว้าได้จากกิจกรรม เช่น การแลกเปลี่ยนการค้าขาย การแต่งงานกับคนต่างกลุ่ม การเดินทางค้นหาอาหาร การอพยพไปหาดินแดนที่ดีกว่า หรือการหลบหลีกภัยสงคราม โดยความสัมพันธ์ดังกล่าว ชนกลุ่มน้อยซึ่งครั้งหนึ่งเคยอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่ ก็จะถูกแบ่งย่อยกันว่าเป็นกลุ่ม ๆ ในท้องถิ่น กระบวนการนี้เรียกว่า การผสมกลมกลืน ซึ่งโดยทั่วไปเข้าใจกันว่าเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมของกลุ่มที่มีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้ากว่า กระจายไปยังวัฒนธรรมพื้นบ้าน ซึ่งผู้คนมีลักษณะความขัดแย้งไม่มาก

อย่างไรก็ตาม มุมมองเช่นนี้ไม่เหมาะสม เพราะส่วนใหญ่มองกันว่า วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเริ่มแรก ดังนั้น ทศนะดังกล่าวจึงเป็นการให้ความสำคัญมากเกินไปในการผสมกลมกลืนชนกลุ่มน้อย และมีการอ้างอิงน้อยมากสำหรับสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง

ในมุมมองของนักประวัติศาสตร์ ลักษณะทางชาติพันธุ์โดยตัวเอชนั้น ได้แสดงลักษณะเฉพาะให้เห็นแล้ว การโต้แย้งว่า ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม ถูกสร้างและปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่ได้หมายความว่าไม่จริงหรือไม่คงอยู่ มันเป็นความจริงแท้ แต่สัดส่วนทางมนุษยวิทยาก่อให้เกิดความเป็นไปได้ของความเป็นหนึ่งเดียวของวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย ผู้คนซึ่งมีวิถีชีวิต รวมทั้งแบบแผนของการแต่งงาน ศาสนา ประเพณี และอื่น ๆ ในขณะเดียวกันมันชี้แนะว่า ไม่เพียงแต่ทุกวัฒนธรรมจะมีความหมายทางโครงสร้างของตรรกะในแบบของตนเอง แต่ยังมีความแตกต่างกันระหว่างผู้คน ที่ถูกต้องไปกว่านั้นก็คือ ชาติพันธุ์ในตัวของมันเอง ถูกสร้าง และใช้เหมือนตัวชี้นำ และเป็นตัวปฏิบัติในการติดต่อ และคงความแตกต่างของวัฒนธรรม ดังนั้น งานของเราคือ การค้นคว้า และวิเคราะห์ โดยเฉพาะในบริบทของประวัติศาสตร์สังคม

โดยสรุป การปฏิบัติการณ์จำลอง เป็นกิจกรรมที่เป็นสากล โดยตัวของมันเองต่อมวลมนุษยชาติ รากเหง้าทางประวัติศาสตร์ โครงสร้างของสังคม วัฒนธรรม และจิตวิทยา การจำลองคือการเปลี่ยนแปลงของเวลา การเปลี่ยนแปลงของเนื้อหา ลักษณะทางชาติพันธุ์ในบริบทนี้ คือการพูดด้วยสิ่งที่เป็นภูมิภาค ชาติ และลักษณะของชนชั้น ความเกี่ยวข้องระหว่างชาติพันธุ์กับลักษณะของความเป็นชาติ ในบริบทของการสร้างชาติยังคงจำเป็นในการแยกแยะ และศึกษาเพื่อความเข้าใจการก่อร่างของภูมิภาคในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

The Scope of the “Inter-ethnic Relations in the making of Mainland Southeast Asia”

HAYASHI Yukio

- 1 -

There are two important points in the study of ethnic groups in any particular region. One is that while many descriptions regarding ethnic groups are based on such indicative markers as language, clothing, religious rituals and deeply-rooted agricultural practices, these markers can be altered according to the group's socio-political niches in history. Another important point is that most of the records concerning designations and cultural traits of groups have been compiled by people who have the *use of written language* to consolidate their power in the region. Thus ethnicity and ethnic identification are not only questions of origin, but are also determined by locality and by observers. Having nothing to do with published ‘authentic’ lists of ethnic groups, ethnic identification is the constantly changing product of contemporary relations with surrounding peoples. It is not only socially constructed, but also historically conditioned and culturally mediated. This may comprise a basic framework for the comparative study of inter-ethnic relations.

- 2 -

Despite drastic changes of the ethnological paradigm marked by Leach's work, *Political Systems of Highland Burma* (1954), an “ethnic group” is still described as an unchanging cultural entity in order to clarify related phenomena we often find reported in newspapers and other media. It is still used nearly synonymously with “racial unit”, which has not changed for hundreds of years. The culture-area approach represented by the Vienna school of thought since the beginning of this century and its assumptions are still used in modern society today. This assumption is not simply old theory based on few empirical studies, but is also a deep-rooted way of looking and thinking of “others” without knowing them in detail. It is a way of ordering complex, unknown entities including societies and cultures. Its durability and applicability must be related to the structural positioning of the observers themselves. Most ethnological studies done by foreigners looking at a region are not free of their own interpretive scheme conditioned by their own native cultures or common sense at that time.

It should be kept in mind that “others” in the literate tradition generally have existed and have been used as material proofs to legitimize the socio-historical position of the writers and their reference group. Most of these researchers reflect *their ways of viewing* “others” rather than “others” themselves. This is a great paradox in both understanding and writing about “others”. That is, the documents about “others”, that we call “ethnography”, tell little about particular “others” as they are. The importance of data collection in the region cannot be denied.

Collection of relevant data is the basis of every field of science. What is more, we also recognize that even the most “objective” perspective is always socially conditioned and culturally mediated in the domains of research work.

I call to your attention the process of stereotyping “others”. This is the matrix for focusing on the ways seeing “others” in their subjective narratives among both Tai and the non-Tai for instance. Most of the ethnological data shows researchers’ views of others are, with few exceptions, stereotyped views in an ethno-centric perspective. Describing one’s process of stereotyping others becomes one of the central themes necessary to understanding the observed peoples in the building of their own culture, including their languages at that locality. Certainly the quality of analysis applied to inter-ethnic relations is different than that applied to a nation-state. However, if we overlook this dimension, it’s impossible to observe and interpret other cultures.

These approaches to ethnicity are useful in examining manifestations of ethnicity in a given locality. To examine ethnicity in the first place is to study “others” in some particular context. The question, then, is how any one ethnic group actually becomes a distinct, recognizable reality in that locality. To find the answer, we observe various aspects of ethnicity in the locality where inter-relations with other groups occur.

In general, ethnicity is always a “given” in those relationships with others. So “inter-ethnic relations” does not mean just interactions among those ethnic groups presupposed to be unchanging entities, but means that ethnicity emerges in various ways in their particular relations with each other. Because of this, study should ideally be detailed case studies done in particular regions, compared and related to each other, rather than “overviews” primarily based on a single imagined assumption and second-hand observations. Such poor scholarship is most unfortunate when first-hand observation is allowed, possible and feasible, but not done.

- 3 -

The prevalent ethnic labels being circulated in ethnological studies today, have at their core a pejorative, subjugative, dominant-group process of creation. For instance, *Katu*, which now represents the name of a branch group within the Mon-Khmer language family, was initially given by a French officer who was a surveyor in the An Diem highlands of Vietnam in 1913. *Katu* literally means ‘savage’ in Katuic. Likewise, the *Ngae*, representing another language group under the Katuic branch, means ‘not so’ or ‘don’t know’ in their usage. Such tendencies in the creation of ethnic labels, as in all societies, apparently correlate with the politico-power relationship between the literate and the illiterate in general.

With regard to the specific designation of the group, some anthropological works tell us that people tend firstly to identify themselves by the name of their village or geographic location. It

may be said that this custom is common among illiterate peoples. Thus their genealogical knowledge is deeply rooted in their memory of places where they had shared experiences. In the same fashion, several groups later adopted designations imposed upon them externally as the consequence of interaction with the outside world. People who are given pejorative names for themselves, also take them and even employ them of their own accord to communicate with their 'betters'. Thus even the most minor peoples have their own 'names' in their relationships with their neighbors.

Inter-ethnic relations can be observed in activities such as bartering, trading, inter-marriage, journeys in search of new varieties of plants, and migrations searching for better land or refuge from war. Through those relations, most of the minority people who once had been the majority in a region have been absorbed into the dominant group. This process is called assimilation, which is generally understood in terms of the culture of a technologically advanced group being spread at the expense of local culture practiced by less aggressive indigenous peoples, and in extreme cases wiping out their indigenous culture.

However, such views are inappropriate mainly because they presuppose a static ethnic culture from the beginning. Thus this perspective often over-emphasizes total absorption of the minorities into the dominant group, and refers to only one phase of what really happens.

From a historical point of view, ethnic identity itself has characteristically been 'emergent.' To argue that ethnicity and culture are invented and continually reinvented does not mean that they are not real or do not exist. They are very real, but have continually become real. An anthropological perspective makes it possible to see the uniqueness of the culture of various people who have a particular way of life, including patterns of marriage, religious customs etc. At the same time it indicates not only that every culture has a logico-meaningful structure in its own context but also that it is a way of differentiation between peoples. More precisely, ethnicity itself, being made and used as an indicator, is the practice of communicating and maintaining cultural differences. Accordingly, our task is to observe and analyze ethnicity as an emergent product in a concrete and particular socio-historical context.

In summary, the act of stereotyping (or generalizing) is itself a universal activity among humans. Rooted in history, social structure, culture and psychology, stereotypes are, at the same time, subject to change. Ethnic identity in this context is its articulation with regional, national and class identities. The links between ethnic and national identities in the context of nation-building still need clarifying and study to understand the regional-formations of mainland Southeast Asia.

= APPENDIX =

『東南アジア研究』 *TONAN AJIA KENKYU* (*Southeast Asian Studies, CSEAS, Kyoto University*), vol.35, No. 4 [April 1998]
Special Issue: Inter-ethnic Relations in the Making of Mainland of Southeast Asia.

HAYASHI, Yukio

Introduction

HASEGAWA, Kiyoshi

Cross-Border Networks and Dynamics of Ethnicity: A Case of the Tai Lue in Xishuangbanna
Dai Autonomous Prefecture, Yunnan Province.

TAKATANI, Michio

Who Are the Shan?: An Ethnological Perspective.

MURAKAMI, Tadayoshi

Inter-Ethnic Relations among the Shan along the Border of Thailand: A Case of Novice
Ordination in Maehongson.

HAYASHI, Yukio

Differentiation and Involution of Ethno-regional Identity associated with the Self-promotion of
Cultural Representation in Northeast Thailand and Lao P.D.R..

BABA, Yuji

Being Lue, Not Being Lue: Guardian Spirit Cult in the Borderless Age.

KANESHIGE, Tsutomu

Creation of Ethnic Symbol: Case of the Dong Minority in Southwest China.

YOSHINO, Akira

Migration by Swiddeners and Migration by Ancestors: The Ethnicity and Migration of the
Mien of Northern Thailand.

AYABE, Masao

National Boundaries and Ethnic Minorities: Migration and National Boundary Consciousness
among the Lisu of Northern Thailand.

TOYOTA, Mika

Urban Migration and Cross-Border Networks: A Deconstruction of the Akha Identity in
Chiang Mai.

TANI, Yukako

Forest People and Forest Policy: The Effect of Forest Village Policy on the Karen of Pegu
Yoma, Burma.

HAYAMI, Yoko

An Ethnography of "Ethnic Group" and Gender: Choices Made by Karen Women in Northern
Thailand.

YOSHIDA, Toshihiro

Maintaining the Link of Life into the Future: Relations between and within Ethnic Groups and
between Ethnic Groups and the State in Northern Burma, Yunnan Province, China, and
Northern Thailand.

FUKUSHIMA, Masato

On the Technology of Difference: Outline of a Theory of Ethnicity Construction.

Welcome Speech

International Co-Workshop on the projects of

“Inter-Ethnic Relations in the Making of mainland Southeast Asia” (CSEAS, Kyoto University)

and *“Social and Cultural History of the Tai Peoples”* (Chulalongkorn University),

Chiang Mai Orchid Hotel, Chiang Mai, Thailand (28–29 March 1998)

Associate Professor Yukio Hayashi,

Dear Participants, Ladies and Gentlemen,

On behalf of Prof. Dr. Chatthip Nartsupha, TRF Senior Research Fellow, Project Director of “Social and Cultural History of The Tai Peoples” Chulalongkorn University, may I warmly welcome all of you and express my sincere thanks to Assoc.Prof.Hayashi and his team for organizing this International Co-workshop and making possibilities for us to meet and discuss in this conference.

Unfortunately, Prof. Chatthip has been unwell and was strongly recommended by his doctor to have a rest for a certain period of time, I was therefore requested by him to welcome you here. According to his wish and advice, his Introductory Presentation written while he was not so well is now in your hand for serious reading. I understand that he would expect the participants to take time to think and consider what he proposed and would really like to achieve.

For those who have followed up the development and progress of Chattip Nartsupha’s School of thought from the very beginning until now may well aware that this School started to be distinguished firstly in the realm of Siam’s economic history both in the national level and village level.

After having had good understanding on Thailand’s economic base, Dr.Chatthip geared himself and headed his colleagues and students to further study on the Thai culture in order to understand Siam’s superstructure and its realm of ideology. Being a tough field-worker, he has had more understanding on the values of Thai peasant communities which have cultural ties and identities in a broader sense. He then moved forward to study Tai culture and communities outside Thailand. National boundaries in Mainland Southeast Asia and the States, in his view, may bit by bit wither away in the long course of future history. What remain are cultural identities of the peoples of Southeast Asia. Among the shared cultural

heritage and identities of the peoples of Southeast Asia, the ethnic Tai identity has been one among the strongest and seemed to be domineering.

Supported by Thailand Research Fund, Chatthip Nartsupha's School could now build up a broad network to have extensive studies on the Tai culture and ethnicity of various groups in many countries of Southeast Asia. It is hoped that the study of this school will lead to the thorough understanding of the extensive Tai cultural areas across national boundaries. Its implication is of course by no mean that type of traditional "nationalism", nor is it so-called "Pan-Thai racism" as one may oppose or blame. On the basis of long-term documentary research plus contextual analysis and interpretation of ancient texts as well as conducting extensive field research in various Tai communities in and outside Thailand, it may be foreseen that Prof. Chatthip and his colleagues would excel their school of thought, broaden their vision and perspectives, sharpen their theories and approaches, counter the arguments, strengthen the capabilities and develop methodologies of their research team until they could achieve the ultimate goal, i.e., the establishment of various kinds of Tai peoples' networks, in terms of economy, culture and politics as well as any progressive activities, which transcend state boundaries.

It should be noted that, for Chatthip Nartsupha's School, '*a Tai political area*' does not mean an expansion of a nation-state power, like Thailand, in particular.

Ethically, it is also remarkable that the pursuit of academic excellence of Chatthip Nartsupha' School of thought has never isolated from the grass-roots, the poor people of various groups and cultures. With heart-felt understanding of the ethnic grass-roots, with just perception of communal values, with good sense and sensibilities of 'human touch', and particularly, with idealistic philosophical ground as witnessed by Prof. Chatthip's conceptualized paper presented for the participants in this Co-Workshop, we may look forward to the coming scenario of his research project, from one phase to another, in co-operation with local and international researchers, like with the researchers of Center of South East Asia of Kyoto University and with Thai and international participants who have shared interest in Tai Culture and Ethnicity as well as the "inter-ethnic relations in the making of mainland Southeast Asia," in this international conference.

As in elsewhere, the making of mainland Southeast Asia has been in fact the struggle of peoples to survive. Along the process of either economic, political or cultural survival, there have always been '*winners and losers*'. In the context of SEA, and the Tai-Yunnan periphery, during the Chin Dynasty, the Warring States period and the Han Dynasty, the Tai

and several ethnic groups among the Pai-Yue, not excluding some ancestral ethnic groups of present-day Korea, Japan, and Vietnam were the '*losers*', while the Chin and the Han Chinese were the '*winners*'. When the Tai expanded westward, southward and eastward, there appeared the 'Kha', the Mon-Khmer speaking or Austro-asiatic groups, who had been the great '*losers*' of SEA. Research direction of many projects on peoples and cultural diversities of Southeast Asia have unmasked the '*benefit*' groups and clarify the '*lost history*' and *societies* of many '*losers*' whose indigenous cultures and identities have been well-conserved, survived, and handed down, from generations to generations with pride in a very modest, simple, but also complex way. The assuming '*hidden*' identities of the aboriginal '*losers*', should also, in my view, be unveiled, studied, and researched in a more appropriate way when compared with research and studies of the past decades.

The studies of the Tai and inter-ethnic relations of Southeast Asia in the next decade should pave way to a '*paradigm shift*' of historical and anthropological studies of Southeast Asian region. While Prof. Chattip and his team hope for the possibilities of the Tai in this '*no-boundary region*' to be able to discuss public policies across state powers, one may even dream for an atmosphere and circumstances of the so-called '*public hearing*' which is of course a very '*ambitious*' dream. May I also take this chance to campaign for a '*paradigm shift*' in our way of thought and approaches on studying peoples, societies and their interaction in Southeast Asia. Let us dream for the '*impossible dream*' that perhaps one day, not only the Tai ethnic groups, but also those '*losers*' of Southeast Asia could have a '*free association of dialogue*' of economics, politics and cultures across national boundaries and state powers.

I have my full trust on you, all contributors who will present your discovery and sojourn for truth today which has been the results of the long-term documentary research on ancient texts as well as the tough field investigation as mentioned. The study of any micro unit of society cannot deviate itself from the eco-politico-cultural context in the long course of history. A synchronic research has to go together with diachronical research as in Braudel's term - "*la longue duree*". That is why Prof. Chatthip Nartsupha and Acharn Ranoo Wichasin have to read and interpret '*Ahom Puranji*', and Raneer Lertluamsai further studies more particular *Ahom ancient texts*, Dr. Sompong Witayasakpan and Zhao Hong Yun study *Tai Neue Khruea Muang-Koo Muang*, Dr. Ratanaporn Sethakul and Prof. Cam Trong study *Kwam To Muang* and some other pieces of *Tai Dam ancient texts*, and Dr.

and several ethnic groups among the Pai-Yue, not excluding some ancestral ethnic groups of present-day Korea, Japan, and Vietnam were the '*losers*', while the Chin and the Han Chinese were the '*winners*'. When the Tai expanded westward, southward and eastward, there appeared the 'Kha', the Mon-Khmer speaking or Austro-asiatic groups, who had been the great '*losers*' of SEA. Research direction of many projects on peoples and cultural diversities of Southeast Asia have unmasked the '*benefit*' groups and clarify the '*lost history*' and *societies* of many '*losers*' whose indigenous cultures and identities have been well-conserved, survived, and handed down, from generations to generations with pride in a very modest, simple, but also complex way. The assuming '*hidden*' identities of the aboriginal '*losers*', should also, in my view, be unveiled, studied, and researched in a more appropriate way when compared with research and studies of the past decades.

The studies of the Tai and inter-ethnic relations of Southeast Asia in the next decade should pave way to a '*paradigm shift*' of historical and anthropological studies of Southeast Asian region. While Prof. Chattip and his team hope for the possibilities of the Tai in this '*no-boundary region*' to be able to discuss public policies across state powers, one may even dream for an atmosphere and circumstances of the so-called '*public hearing*' which is of course a very '*ambitious*' dream. May I also take this chance to campaign for a '*paradigm shift*' in our way of thought and approaches on studying peoples, societies and their interaction in Southeast Asia. Let us dream for the '*impossible dream*' that perhaps one day, not only the Tai ethnic groups, but also those '*losers*' of Southeast Asia could have a '*free association of dialogue*' of economics, politics and cultures across national boundaries and state powers.

I have my full trust on you, all contributors who will present your discovery and sojourn for truth today which has been the results of the long-term documentary research on ancient texts as well as the tough field investigation as mentioned. The study of any micro unit of society cannot deviate itself from the eco-politico-cultural context in the long course of history. A synchronic research has to go together with diachronical research as in Braudel's term - "*la longue duree*". That is why Prof. Chatthip Nartsupha and Acharn Ranoo Wichasin have to read and interpret '*Ahom Puranji*', and Rane Lertluamsai further studies more particular *Ahom ancient texts*, Dr. Sompong Witayasakpan and Zhao Hong Yun study *Tai Neue Khruea Muang-Koo Muang*, Dr. Ratanaporn Sethakul and Prof. Cam Trong study *Kwam To Muang* and some other pieces of *Tai Dam ancient texts*, and Dr.

Suwit Theerasasawat and his team work hard on Lao and Isan economic history, as well as Acharn Arunrat Wichienkhiaw has been working hard over ten years on *Lanna ancient texts*, and as myself, I am studying ancient textile and rituals, tombs and offerings, bronze culture of the “*Pai-Yue*” or the so-called ‘*Hundred Barbarians*’ termed by Chinese and Western scholars.

Although we focus on both ‘*winners*’ and ‘*losers*’, it is hoped that we will win at the end in order to understand the complexities of Southeast Asian societies and cultures in terms of their interactions in ‘*la longue duree*’.

This sojourn is of course, I strongly believe, the objective goal and direction of this Co-Workshop to be conducted from now on.

May I congratulate Assoc. Prof. Hayashi and his efficient team for their strenuous effort, may I also congratulate you, all contributors and participants, for the well-prepared papers and discussion in the Co-Workshop.

Let us look forward to the fruitful outcome of this Co-Workshop and the further success in the near future.

Thank you.

Dr.Cholthira Satyawadhna

Professeur des Universites, ISCID, France

Thai Studies Program, RANGSIT, Thailand

E-mail: Cholthira@rangsit.rsu.ac.th

The Value of and Perspectives on Tai Studies¹

Chatthip Nartsupha
Chulalongkorn University

Tai Studies investigates the different cultural and historical experiences of the various Tai ethnic groups. These groups include the Tai Ahom in Assam, the Tai Yai in Shan, the Tai Lue in Sipsongpanna and Laos, the Tai Dam and Tai Kao in Sipsong Chao Tai, and the Tai in the eastern area of northern Vietnam, and Chuang in the Kwangsi Province of China, etc. All together, there are about 30 million Tai ethnics living outside of Thailand. This figure is equivalent to approximately half the size of the total population of all people inside Thailand.

Through Tai studies, the cultures of these Tai peoples will eventually be compared to the culture of the Thai people in Thailand, which is, in fact, a branch of the Tai. Tai studies also seek to compare all of the Tai ethnic groups to each other.

The Value of Tai Studies

Tai Studies has theoretical and scholastic value, as well as the potential to hold cultural value. There are four primary benefits to studying the Tai ethnic groups.

1. Theoretical Value: The Tai people living in widespread geographical locations, ranging from the Kwangsi province of China, to the northeastern part of India in Assam. They live in different climates and interact with other cultures, despite their possibly common geographic locations and origins.

At present, the Tais have distinctive characteristics to each other because of population migration and constant contact with other cultures that influenced them. A comparative study of all the Tais would increase our understanding of the original Tai identity, which is common, and would give us more empirical knowledge about the individual characteristics of each Tai ethnic group.

2. The second benefit is that it would help us understand Thai culture in the rural areas of Thailand, as there are still many similarities between the Thais in rural Thailand and the Tais outside of Thailand. For example, both the Thai in the rural areas and the Tais outside of Thailand believe in ancestral spirits along with natural spirits. There is the ritual, to be found

¹ An introductory presentation at an International Co-Workshop on the Projects of "Inter-Ethnic Relations in the Making of Mianland Southeast Asia (Kyoto University)" and "Social and Cultural History of the Tai Peoples (Chulalongkorn University)" at Chiang Mai Orchid Hotel, Chiang Mai, Thailand, March 28-29, 1998. The author would like to thank the Thailand Research Fund for funding the "Project on the Social and Cultural History of the Tai Peoples".

among both sets of groups, where the community comes together to support the vital spirit or essence of certain community members who have fallen ill.

Linguistically, there is also some common ground between the groups. At times, there is more linguistic similarity between the rural Thais and the Tai outside of Thailand than there is between the rural Thais and the central Thais.

The connections are real. However, making these connections has been a task neglected by scholars of many fields. For example, archaeologists failed to attempt a comprehensive and holistic account. Part of the reason for this is that archaeologists have tended to be biased in the thinking that contemporary Thai culture, as we know it, is more of a product of Khmer and Mon cultures. To understand the history of the Thais, then, they turn to the Mons and the Khmers. However, the Tai culture has more than an equal claim as an originating influence.

Likewise, the ruling class culture and the merchant culture have undergone dramatic changes. It is the Thai folk culture that has been better preserved, and it would be this Thai folk culture that would have the most visible similarities between the Thais and the other Tais.

3. Such research work could positively impact the study of local development and of community cultures in Thailand, because viewing the histories of the various Tai groups may shed light on the original characteristics of the people who are now Thai. Additionally, if we helped to establish this connection, through a reconstruction of the original Tai culture, and revive its positive, communal aspects, it may clarify a sort of consciousness and identity for all Tai groups.

These cultures are also confronted by Western influences. While material progress, science, and technology are not inherently negative things, how they are applied in the West and in the Tai societies, does much to damage the community orientation and consciousness which is so characteristically Tai. Researching the cultural connection of the Tais could encourage a socio-political validity that would give the Tai groups enough dignity and power to defend the cultural traits, such as community orientation and psychological and spiritual balance, that they want to keep while they accept new elements from other cultures and societies.

In researching the Tais outside of Thailand, we can still see many of these earlier values, which have been preserved and which still function to serve the entire community and the whole individual.

4. The study should benefit the conservation, revival, and development of Tai culture in the future. This is particularly helpful to those Tai groups which currently suffer as political minorities. For these groups, they must preserve their culture, and the collective, mutual assistance of all Tai groups,

political minorities and majorities, would give them the power to defend their cultural lifeways. This would, then, promote a level of cultural independence and self-rule.

Moreover, each Tai group can give the best cultural traits it has initially developed or received from outside to the other Tai groups. For example, the Tai of Thailand can transfer Western technology to the lesser-exposed Tai groups in other countries. Thailand can also benefit from this arrangement by learning from these lesser-exposed Tai groups of the hinterlands of Southeast Asia, about its lost communal and spiritual traits.

This mutual help through intra-Tai transferring of culture, would strengthen Tai cultures everywhere and allow the Tai civilization to thrive and flourish in the world.

Perspectives on Tai Studies

Our research project on Tai studies is titled "The Social and Cultural History of the Tai Peoples". The project has been going on for two years (from 1995/1996 to the present).

This project has brought us to four main areas of findings and perspectives that will contribute to the future of Tai studies.

1. The Tai culture probably has its own line of cultural development. In "The Original Characteristics of the Tais", Chit Phumisak mentioned this idea, proposing the use of comparative history in order to study Tai culture. He suggested that Tai culture had its own identity, which was distinct from both Chinese and Indian identities, yet was also influenced by the two. We used this comparative history approach in our project.

Recent studies of the Tais in Yunnan, by both our project's scholars and Chinese scholars, have revealed specifics about a Tai society called the Mao Kingdom, which existed before the 15th-16th centuries. This kingdom covered what is now western Yunnan, and the Shan and Kachin states of Myanmar.

The confederation was founded over 1000 years ago, and has been mentioned in both Chinese and local chronicles and legends. Important historical places, and shrines of heroes from this kingdom and period, can still be visited. This evidence can trace the existence of Tai communities to before the time of Sukhothai.

The Mao confederation existed for more than five centuries, and was later split into two parts by the Chinese and Burmese in the 16th century. Three major wars between the Chinese and the Tai destroyed the confederation, and one part became occupied by the Chinese, the other, by the Burmese.

But the peoples in both parts are Tai. They speak and write the Tai language and are still conscious of their Tainess. It is possible to visit the town of Mao, by air. Flying west to Mungtse (Muang Khon) from Kunming takes approximately 45 minutes. It is also possible to fly from Yangon to Mandalay, and then continue on by road

to Muang Mao on the Chinese side of the Myanmar-China border.

Myanmar named its country after the Myanmar tribe, but the Tai tribe, including those previously of the Mao kingdom, accounts for about a third of the country total population.

The Tai culture of the Mao confederation can be traced back to the Yue culture, at present being studied by Professor Cholthira Satyawadhna. Professor Huan Hui Kun, a Chinese historian, wrote the important book, From the Yues to the Thais. He mentioned that the Tai language was used by the Yue people in their songs, recorded in Chinese characters representing Tai sounds that can be traced back 2000 years.

Originally, Yunnan had no Chinese. The Chinese lived in the Huang He river valley. The population that lived south of the Yangtze-Kiang at that time was called the Yue. The Chinese recorded the stories of these Yue people at different times throughout the centuries.

When we remove the Tai from the Chinese and Indian traditions, a new perspective emerges. There seems to be a greater connection between the Tai to the Mon-Khmer tribal and hill peoples of Southeast Asia and to the other peoples of mainland Asia. The East may be composed of three overwhelming cultural influences: Chinese, Indian, and a yet to be named culture located at the periphery.

Tai culture is related to Vietnamese and Japanese culture; the Vietnamese are also from the Yue people. In Japan, some scholars believe that the Japanese are also a group of Yue peoples, who, in this case, migrated by sea. Japan is also a rice culture, connected to the South of China. Their culture may have come from the Yue culture, mixed alongside with other cultures that were living on the peripheries of China.

More research should be done on the relationship of these peoples. Additionally, the relationship between Thai culture and the indigenous Mon-Khmer culture will be more evident in future research, supporting a commonly proposed theory by other Thai scholars. This relationship will be apparent if we de-emphasize our cultural connection to China and India.

2. The Tai culture has much of the characteristics of an ancient community. The family continues to be important, as does the community and the rituals dealing with kinship, mutual aid, and kind-heartedness.

In our historical study of the Ahom, we found each of these traits. On the top layer, we saw the image of various Hindu gods, but underneath this, there were beliefs in ancestors and in nature, and the importance of family and the community.

3. From our study of the social and cultural history of the Tai peoples in the areas inhabited by the Tai mentioned early in this essay, if we leave out the state, we can see two layers of culture.

At the bottom layer are the specific cultures of the different ethnic groups, the Tai, Lawa, Palaung, hill tribes, etc., which exist at a village community level. But at the upper layer, the Tai culture is important. It has integrated those various communities together. The Tai language is widely used by all of the communities.

A nation does not have to be composed of the same ethnic groups. What is important is that the communities have been with one another for a long time, experiencing a common historical heritage and utilizing a common language. They lived near each other, to the extent that they have and continue to share a common Tai culture. This is true in the case of the Tai in the South of China and the Tai in Upper Assam.

This has important ideological implications. The village community culture or peasant culture can be a core of a national culture. The Tai culture can be in that special position, being both a national culture and a peasant culture.

4. A study of a social history of the Tai leads us to consider an extensive Tai cultural area. It has implications for Thailand's economy, culture, and politics, as well as for the surrounding region.

If we consider Thailand as not simply a state, but as a node of Tai culture, this cultural dimension can lead us to effective Thai-Tai economic relations. This implies different kinds of political grouping in the future.

Another dimension is the establishment of various kinds of Tai peoples networks, which transcends state boundaries. A political area does not have to mean an expansion of nation-state power. The Tai should be able to discuss public policies across state powers.

ว่าด้วยประวัติศาสตร์ของเมืองสิง บทย่อ

พอลเกอร์กราบอว์สกี (Volker Grabowsky)

เมืองสิงเป็นเมืองที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันตกเฉียงเหนือของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปัจจุบันนี้เมืองสิงเป็นเขตการปกครองที่ขึ้นอยู่กับแขวงหลวงน้ำทา ถ้าวัดตามเส้นตรง ตัวเมืองสิงอยู่ห่างจากชายแดนจีนไม่ถึง ๑๐ กิโลเมตร และห่างจากแม่น้ำโขงแค่ ๓๐ กิโลเมตรเท่านั้น สถิติสำมะโนครัวแห่งชาติลาวครั้งล่าสุด เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๙๖ ปรากฏว่าเขตเมืองสิงมีประชากรเพียง ๒๓,๒๐๐ คน เป็นชนเผ่าอีเก้อ (๔๖.๓%) อาศัยอยู่บนภูเขา ถัดลงมามีชนเผ่าไทลื้อ (๓๒.๕%) และไทเหนือ (๗.๕%) ตั้งอยู่ในที่ราบอันกว้างขวางและอุดมสมบูรณ์พอสมควรซึ่งมีแม่น้ำสิงและแม่น้ำด้ายอำนวยความสะดวกด้านการเกษตร

ถึงแม้ว่าในสายตาของคนสมัยปัจจุบันโดยเฉพาะของนักท่องเที่ยวต่างแดน เมืองสิงเป็นเมืองเล็กๆ เมืองหนึ่งที่เกือบตกแผนที่ แต่เมื่อคิดในแง่ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของดินแดนที่เรียกว่า "สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ" เมืองสิงเป็นเมืองที่น่าศึกษามาก ถ้าวิเคราะห์ประวัติความเป็นมาของสี่เหลี่ยมดังกล่าวนี้โดยข้ามขอบเขตอันแคบที่ชายแดนระหว่างรัฐประชาชาติในปัจจุบันขีดไว้ ความสำคัญทางการเมืองของเมืองสิงในอดีตจะเห็นได้อย่างชัดเจน คือว่าเมื่อปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เมืองสิงเคยเป็นต้นแบบ (prototype) ของประเทศในลักษณะ "เมืองสามฝ่ายฟ้า" พุดง่ายๆ อีกอย่างหนึ่งว่า รัศมีแห่งอำนาจของสามอาณาจักรใหญ่ ได้แก่ จีน พม่า และสยาม ในยุคนั้นเคยลากันอยู่ที่เมืองสิงนี้เอง ฉะนั้นจึงไม่น่าประหลาดใจว่า เมื่อนักล่าอาณานิคมอังกฤษและฝรั่งเศสเข้ามาขยายอำนาจของตนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งสองมหาอำนาจได้เปิดการเจรจาด้วยว่าจะรวมเขตทั้งปวงที่ขึ้นอยู่กับเมืองสิงซึ่งครอบงำถึงทั้งสองฝั่งแม่น้ำโขงมาตั้งเป็นประเทศกันชน (buffer state) เพื่อไม่ให้อาณานิคมของอังกฤษ (พม่า) และของฝรั่งเศส (อินโดจีน) มีอาณาเขตที่ติดต่อกัน การเจรจาทันทีดังกล่าวนี้ในที่สุดก็ได้ประสบความสำเร็จและนำมาซึ่งการแบ่งเขตแดนตามที่มีอยู่ปัจจุบันนี้

งานวิจัยบทนี้ย้อนกลับไปสู่ที่กำเนิดของเมืองสิง จากหลักฐานประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นพอสนับสนุนได้ว่า เมื่อสองร้อยปีที่แล้วเมืองสิงขึ้นอยู่กับรัฐลื้อรัฐหนึ่งชื่อว่าเมืองเชียงแขง ตำนานของเมืองเชียงแขงบ่งชี้ถึงความสัมพันธ์อันเหนียวแน่นระหว่างเชียงแขงกับแขวงรุ่ง เนื่องจากเจ้าฟ้าเมืองเชียงแขงองค์ที่หนึ่งเป็นราชกุมารของกษัตริย์สิบสองปันนา

เมืองเชียงแขงได้รุ่งเรืองอยู่ระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ ถึง ๑๘ มีศูนย์กลางอยู่ที่บ้านเชียงแขงซึ่งในปัจจุบันเป็นที่ตั้งของตาแสง (อำเภอ) หนึ่งในเขตเมืองสิง ที่บริเวณบ้านเชียงแขงนี้มีพระธาตุหลายแห่งที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของเมืองนี้ในอดีต

การเสื่อมสลายของเมืองเชียงแขงเริ่มขึ้นในปี ค.ศ. ๑๘๐๔/๐๕ เมื่อกองทัพของสยามและพันธมิตรซึ่งรวมทั้งเชียงใหม่ และน่าน ได้เข้ายึดเมืองเชียงแสน ได้ที่มั่นแห่งสุดท้ายของพม่า ในแคว้นล้านนา ฝ่ายชนะก็คือสยามและพันธมิตรได้กวาดต้อนคนเชียงแสนและคนในบริเวณทางเหนือนับหลายหมื่นคนลง ไปทางใต้ ในเวลานั้นมีพลเมืองเชียงแขงถูกอพยพไปอยู่เมืองน่านด้วยเป็นจำนวนมากเหมือนกัน การถูกกวาดต้อนของคนเมืองเชียงแขงโดยกำลังพลจากเมืองน่านในลักษณะอันเดียวกันนี้ได้เกิดขึ้นอีกหลายครั้ง เช่นเมื่อปี ค.ศ. ๑๘๑๒ และ ๑๘๓๘

ต่อมาประชาชนเชียงแขงที่อาศัยอยู่ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงได้ถูกกวาดต้อนเกือบทั้งหมดไปอยู่เขตเมืองน่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เชียงของและเชียงคำ ตั้งแต่นั้นมาเมืองสิงถูกทิ้งเป็นเมืองร้างไป จนกระทั่งถึงประมาณ ค.ศ. ๑๘๕๘ เจ้าฟ้าเชียงแขงได้ย้ายที่ประทับของตนไปอยู่เมืองยั้งซึ่งตั้งอยู่ฝั่งขวาแม่น้ำโขง และยอมสวามิภักดิ์ต่อเชียงตุงประเทศราชของพม่าเพื่อฟื้นฟูสภาพบ้านเมือง

ในต้นทศวรรษ ๑๘๘๐ หลังจากบ้านเมืองสงบลงแล้ว เจ้าฟ้าสลิหน่อคำซึ่งปกครองเมืองเชียงแขงในเวลานั้น จึงมีนโยบายให้ประชาชนย้ายจากฝั่งขวากลับไปสู่ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง เพราะเห็นว่าเมืองสิงขณะนั้นเป็นแหล่งอุดมสมบูรณ์เหมาะที่จะทำมาหากินมากกว่าเชียงแขง (เก่า) และเมืองยั้ง

เมื่อปีค.ศ. ๑๘๘๕ เจ้าฟ้าสลิหน่อคำได้สร้างเวียงเมืองสิงขึ้น มีกำแพงดินและคูเวียงล้อมรอบซึ่งร่องรอยยังเหลืออยู่บ้างจนถึงทุกวันนี้ ระยะเวลาที่เมืองสิงหรือเชียงแขง (ตามชื่อเมืองเก่า) รักษาสัมพันธไมตรีกับเมืองน่านและกรุงเทพฯ โดยผู้ปกครองยินยอมให้เมืองสิงเป็นประเทศราชของฝ่ายสยาม

Carte de la région de Xieng-Khong, Xieng-Sen et Muong-Sing.

Source: LEFÈVRE-PONTALIS, Pierre. 1902. *Voyages dans le Haut Laos et sur les frontières de Chine et de Birmanie* (Mission Pavie Indochine 1879-1895, tome V). Paris: Ernest Leroux, p. 129.

On the History of Müang Sing (Laos): The Fate of a Lü Principality

Volker Grabowsky (National University of Laos, Vientiane)

Paper presented at the International Co-Workshop on the Projects of
"Inter-Ethnic Relations in the Making of Mainland Southeast Asia (CSEAS, Kyoto University)
and
"Social and Cultural History of the Tai Peoples (Chulalongkorn University)
at
Chiang Mai Orchid Hotel, Chiang Mai, Thailand
March 28-29, 1998

ON THE HISTORY OF MÜANG SING (LAOS)

THE FATE OF A LÜ PRINCIPALITY

Volker GRABOWSKY (National University of Laos, Vientiane)*

(draft, please do not quote without the author's permission)

A traveller who comes to Müang Sing would hardly realize that this small township, situated in the far north of the Lao People's Democratic Republic, was once the focus of secret negotiations between France and Britain. Between 1893 and 1895 the two main European colonial powers tried to create the buffer state of Chiang Khaeng¹ along the banks of the Upper Mekong to separate the frontiers of their Southeast Asian domains by a few dozen miles. Moreover, covering a sparsely populated area of some 14.000 km² the buffer state would touch China (Sipsòng Panna) in the north and Siam in the south.² Its capital was to be Müang Sing which is only twelve kilometres away from the present China/Laos border. Mainly due to French desinterest, the negotiations eventually failed,³ and, instead of becoming the centre of a petty state that

* This study was encouraged and supported by many persons. First of all, I owe my friend Prof. Walther Kaspar-Sickermann (Hamburg) much for his great companionship during our common field trip to Müang Sing in November 1996. Moreover, he ingeniously draw all maps and diagrams included in the appendix. We both are grateful to Mr. Günter Kohl and Mr. Wulf Raubold of the Müang Sing Integrated Food Security Programme (GTZ) for their generous assistance during our field trip. Many thanks go to Mr. Kotkao Önsaengsi and Mr. Maithamdi Thammawong, Chief and Deputy Chief of Müang Sing District respectively, who gave permission to copy the mulberry paper manuscript published as Appendix B of this article. This manuscript as well as the inscription on the pedestal of a Buddha image in Wat Nam Dai (Appendix A) were edited using a (Yuan) Tham font created by the EFEO. I am indebted to Prof. François Bizot (Fonds pour l'édition des Manuscrits de l'EFEO, Vientiane) and his staff for editing the texts. Further thanks go to Prof. Harald Hundius (University of Passau), Prof. Baas Terwiel (University of Hamburg), Dr. Paul Cohen (Macquarie University, Sydney) and my colleague Dr. Boualy Paphaphanh (National University of Laos) who made valuable comments and suggestions on this study. Dr. Kersten Panzer (GTZ, Vientiane) helped locate a French satellite image map of Müang Sing. The interested reader may find further details on the town map and the history of Müang Sing in the internet web-site "Laos: Müang Sing" by Kaspar-Sickermann/Grabowsky (<http://www.fh-hamburg.de/pers/Kaspar-Sickermann/mgsing/emgs.html>).

¹ The writing of place names and personal names follows the local Lü pronunciation or – whenever appropriate – the Siamese and Lao orthography. Only for very common words like *chiang* or *müang* preference is given to Siamese, not Lü or Lao, phonology.

² The British part of Chiang Khaeng comprised some 8,000 km² with 30.000 subjects while the territory that came under French control was only slightly more than 6,700 km² with 12.000 subjects. See XIENG LA 1902b: 928.

³ Concerning the British-French negotiations on the future status of Chiang Khaeng see SAIMÖNG 1965:239-262; HIRSHFIELD 1968, GOLDMAN 1972 and TUCK 1995:141-167. As CHAIYAN (1994:35) emphasizes, Chiang Khaeng [Keng Cheng] was an important

by now would perhaps be the hub of a so-called "economic quadrangle" linking trade routes between Burma, China, Laos and Thailand, Müang Sing stagnated until very recently at the periphery of the landlocked Laos.

Since the early 1990s, economic liberalization in and political cooperation among the states of the region has stimulated renewed interest in Müang Sing,⁴ an area that a century ago was the prototype of a *müang sam fai fa* (เมืองสามฝ่ายฟ้า), "a principality under three overlords". The Thai historian Thongchai Winichakul characterizes Müang Sing as "a small town at the junction of Laos, Burma, and China today", where "the chief and his people belonged to three overlords at the same time. The first two, Chiang Mai and Nan, were Siam's tributaries, but the last one, Chiang Tung or Kengtung, was a tributary of Burma".⁵

In the light of the vageries of its past and the prospects for its future it is worthwhile to re-examine the founding and early development of Müang Sing as the capital of the principality of Chiang Khaeng. The principal sources of this article are both archival material and data collected during a short field trip to Müang Sing in November 1996.

1. The origins of Chiang Khaeng

Little is known about the history of Müang Sing prior to the late 18th century. According to Saengthong Phothibupha, a provincial official and local historian, the valley of the Sing River was first settled before 1792 by Nang Khemma, the widow of Cao Sulinta who was the late ruler of Chiang Khaeng. Troubled by quarrels among her six sons, the widow moved with one son, Cao Saengsi, and her retainers from Chiang Khaeng to Ban Nam Dai, a village situated roughly five kilometres to the southwest of present-day Müang Sing. Later she founded a walled town nearby: Wiang Fa Ya. There she took up residence and ordered in c.1794 the construction of a great stupa on the top of a mountain on the southern fringe of the Sing valley. This stupa called That (*dhātu*) Chiang Tüng is revered as the holy shrine of Müang Sing. Every year on the first full moon of November the population of Müang Sing and surrounding regions — as far as Müang La and Müang Phong in Sipsòng Panna — comes together at

strip of land, notwithstanding its small population, as the spheres of influence and interests of major world powers were overlapping there, namely those of England, France and China.

⁴ The trade between Müang Sing and the Chinese border region of Sipsòng Panna is mainly local petty trade. But, as Paul COHEN (1996:13) notes: "Muang Sing is more likely to be a conduit for large-scale trade in the future with the completion of a new road from Muang Sing to Chiangkok on the Mekhong River. Construction of the road began in November 1996."

⁵ THONGCHAI 1994:73-74.

That Chiang Tūng to celebrate a Buddhist (merit-making) festival which includes the worship of local genii (guardian spirits).⁶

As we have seen, the founding of Müang Sing is closely related to the principality of Chiang Khaeng whose historical origins seem to disappear in the dark. Even the exact localization of Chiang Khaeng meets with enormous difficulties as the principality's administrative centre has been moved several times during the 19th century. After the abandonment of the old capital earlier in the century, a new capital was founded in the mid 1850s at the former village (*ban*) of Yu which became henceforth the new "town of Chiang Khaeng". When the ruler of Chiang Khaeng finally moved his residence to Müang Sing (c. 1885), the name of the capital moved once again to its new locality for state and capital formed an inseparable unity.⁷

However, local chronicles and western sources do not give clear clues to the exact site of "Old Chiang Khaeng". As Wyatt observes, "Chiang Khæng is difficult to locate. It clearly was somewhere in the wide area to the east of Keng Tung in Burma." However, Wyatt's correct guess that Chiang Khaeng was "on what is now the Lao side of the Mekong River"⁸ can be specified.

The first mention of the town in a Western source is probably a report from 1837 by the British diplomat Captain W.C. McLeod who passed Chiang Rai and Mae Sai on his way from Chiang Mai to Chiang Tung and Chiang Rung. McLeods incidentally mentions some impressive waterfalls and rapids "between the towns of Kiang Khieng and Kiang Tsén [Chiang Saen]" and continues: "After passing Kiang Khieng it takes a south-westerly direction to below the town of Kiang Thén, where again it turns off to the south-eastward and flows on in that direction; no trade is at present carried on by the river."⁹

⁶ See SAENGTHONG n.d.:1-2. As Paul COHEN (1996:2) observed, the religious site consists of a central stupa, 12 metres high, capped by metallic parasols and surrounded by four smaller replica stupas. Stupa renovations (*burana*) were carried out in 1950, 1960 and early 1996." Cohen quotes a local text calling the reliquary "That Chiang Tūm/Tuem" (ທາດຊຽງຕຶມ). However, both the "Local Chronicle about how Cao Fa Sali Nò moved from Wiang Còm Tòng [Thòng]..." and a Lao booklet published by the district administration of Müang Sing confirm the spelling "That Siang Tūng" (ທາດຊຽງຕຶງ). LAFONT (1957) writes "That Xieng Tung" believing that the mountain and the reliquary located on it are named after the *müang* of Chiang Tung in the eastern Shan States.

⁷ As Prof. David K. Wyatt observed, Chiang Khaeng "has always been a very difficult place to identify. In the nineteenth century it moved to near M. Sing." (CMC, WYATT and AROONRUT 1995:118, fn. 96). This assessment is not entirely correct. Chiang Khaeng did not move *near* Müang Sing, it moved directly *to* Müang Sing!

⁸ NC, WYATT 1994:100, fn. 5.

⁹ MCLEOD's Journal:80 [24.3.1837]. The Pāli name of Chiang Khaeng, distorted by McLeod (*ibid.*:78) as "Tha Khalarata" underlines the geographical position of the town: *tha* (ທ່າ), "ford" + *khala* (ຂລ), "Mekong" + *raṭṭha* (ຣັຖ), "state". A similar Pāli name of Chiang Khaeng, namely Sāgararattapurī (ສາຄຣຣັຖປຸຣີ), "ocean, river" + "state" + "city"

Moreover, the Chronicle of Chiang Khaeng clearly states that "originally Chiang Khaeng was situated on the east bank of the Mekong above Chiang Saen."¹⁰

The sources quoted above leave hardly any doubt that "Kiang Khieng" [Chiang Khaeng] was situated on the *east* bank of the Mekong above Chiang Saen, probably near the confluence of the Luai and Mekong rivers. Such a locality was also suggested half a century later by W.J. Archer, the then British vice consul of Chiang Mai:

"The capital had previously been Müang Yu, and before that again not far from it at Chieng Khěng on the banks of Mě-kong, where the ruins of the old town are still visible. It was from it that the State of Chieng Khěng took its name."¹¹

Even nowadays these ruins are visible in the vicinity of Ban Chiang [Siang] Khaeng, one of three isolated Lü villages situated on the east bank of the Mekong.¹² This village is the seat of a commune (*tasseng* ตาสง) belonging to the administration of Müang Sing District, Luang Nam Tha Province.

In the mid 16th century Chiang Khaeng was subdued by the armies of King Bureng-naung. Facing a fate similar to Chiang Tung, Chiang Rung and Chiang Mai, this *müang* also became a Burmese vassal state in 1558. The Chiang Mai Chronicle reports that the ruler of Chiang Khaeng was ordered by the king of Pegu to help pacify Chiang Saen which still resisted Burmese rule.¹³ The ruling house of Chiang Khaeng had close dynastic relations with Chiang Rung and later also with Chiang Tung and Nan.¹⁴ In 1628/29, the Burmese king placed Chiang Khaeng and eleven other *müang* under the control of Müang Yòng [Moeng Nòng]. Subsequently, Müang Yòng emerged as the political centre of a rather large region — inhabited mainly by Lü and Khün — that in the south almost reached Chiang Saen, in the west included Müang Phayak and to the east bordered the Mekong.¹⁵

["the town of the kingdom situated on the shores of an ocean or stream"], is recorded in "Prawattisat khòng müang chiang mai" [The administrative history of Chiang Mai], SARASWADEE 1993:115 (f° 81/1-2).

¹⁰ PMCK, PP 9/9 1964:148. [เดิมเมืองเชียงแขงตั้งอยู่ฝั่งน้ำของตะวันออกเหนือเมืองเชียงแสนขึ้นไป]

¹¹ ARCHER 1891a:5 [British Library, I.O.O.C.].

¹² The the two other Lü villages, situated further upstream, are Ban Sai (บ้านสาย) — at the confluence of the Sok and Mekong rivers — and Ban Bò (บ้านบ่อ). The three Lü settlements are separated from the Nam Sing Plain by numerous Akha villages. I am grateful to Wulf Raubold (GTZ, Müang Sing) for this valuable information.

¹³ CMC, WYATT and AROONRUT 1995:118-119.

¹⁴ As to dynastic relations with Nan in the early 18th century see f.e. NC, WYATT 1994:80.

¹⁵ MYC-TMY, THAWI 1984:44 (f° 43-44). Müang Yòng had under its control altogether twelve satellite *müang* (*kòn müang* คอนเมือง), namely Müang Yu, Müang Luai, Chiang

In the first half of the 18th century Müang Yòng and Chiang Khaeng fell under Chinese influence, and Chiang Khaeng gradually surpassed Müang Yòng in terms of political importance. The ruler of Chiang Khaeng probably sent tributes not only to Chiang Rung but also to Ava. The continuity of Burmese influence is demonstrated by the "buffalo war" of 1747/48. The Chronicle of Müang Yòng reports the sequence of events as follows: Subjects of the ruler of Chiang Khaeng had stolen buffaloes several times from neighbouring Müang Yòng marking the cattle with their own brands. Müang Yòng, although now under the administration of Chiang Khaeng, opposed this brigandage. Troops from Müang Yòng attacked Chiang Khaeng and destroyed the palace (*hò kham* หอคำ), and the ruler of Chiang Khaeng called on to the King of Ava for mediation. The king decided in favour of Müang Yòng: The ruler of Chiang Khaeng (*cao fa chiang khaeng* เจ้าฟ้าเชียงแขง) had to pay a compensation for the damage inflicted upon Müang Yòng by the cattle theft. Moreover, Müang Yòng was once again administratively separated from Chiang Khaeng.¹⁶

Situated in an area where Burmese and Chinese spheres of influences overlapped, the Upper Mekong region did not come to peace. We do not know with certainty about new pillages of Chiang Khaeng, but Müang Yòng was destroyed in the course of fighting between Chinese and Burmese troops, the local population fled the town and left it unpopulated for a period of six years.¹⁷

After the Burmese defeat of Chiang Saen in mid 1804 Chiang Khaeng was conquered by the victorious armies from Chiang Mai and Nan. Both the Nan Chronicle and the Chiang Mai Chronicle report the submission of the Chiang

Khaeng, Müang Wa, Müang Kai, Müang Len, Müang Tin, Müang Langsat, Müang Phayak, Müang Palaeo, Chiang Lap, and Chiang Khom. Uncomplete is the list of satellite *müang* in MS, SRI 79.027.05.064-064: "Tamnan moeng ñòng", f° 64/1 and MS, Hundius Collection: "Tamnan pün müang ñòng", f° 53. The last mentioned manuscript calls the dependencies of Müang Yòng *luk moeng suai hai* (ลูกเมืองส่วยไ้), literally "shoot, offspring" + *müang* + "tribute" + "dry-rice field". As to political developments in Müang Yòng during the late 16th and early 17th centuries compare SAWAENG 1995:85-91.

¹⁶ See MYC-TMY, THAWI 1984:46 (f° 46-47); MYC-TMY, AROONRUT et al. 1988:46 (f° 38); MS, SRI 79.027.05.064-064: "Tamnan moeng ñòng", f° 68/1-3; comp. also MS, Hundius Collection: "Tamnan pün müang ñòng". The MYC fails to mention the year of the "buffalo war", and the chronology appears very confused and muddled for the period between 1628/29 and c. 1750. Nevertheless the manuscript "Cotmai het lan na ..." transcribed by Saraswadee Ongsakul provides the data for a correct dating. This manuscript, probably written by a Lü war captive from Müang Yòng living in Lamphun, records for the year C.S. 1109 [A.D. 1747/48]: "In the sixth month [February/March 1748] Chiang Khaeng and Müang Yòng waged war at Ban Yu." [เดือน 6 เชียงแขง เมืองยอง รบกันยังบ้านยู] SARASWADEE 1993:17 (f° 2/5).

¹⁷ MYC-TMY, THAWI 1984:46 (f° 47); MS, SRI 79.027.05.064-064: "Tamnan moeng ñòng", f° 68/4.

Khaeng ruler for 1804/05 and 1805/06 respectively. According to the Nan Chronicle, Chiang Khaeng as well as Chiang Rung "did not resist the Nan army, but made their submission and asked to be vassal provinces of the king of Bangkok". A delegation of nobles from Sipsong Panna with the ruler of Chiang Khaeng as leader made their audience to the king in Bangkok.¹⁸ Many inhabitants were taken captive and eventually deported to Lan Na:

"Une première fois ravagé en 1805 par l'invasion siamoise poussant devant lui les hordes pillardes des Youennes [Yuan], ce malheureux pays eut la majorité de sa population emmenée en captivité à Nan. La rive gauche [i.e. the east bank of the Mekong] fut à peu près dévastée, de grandes étendues de territoires rendues désertes."¹⁹

A second invasion in 1812/13 brought "6,000 prisoners from Müang La, Müang Phong, Chiang Khaeng, and Müang Luang Pukha" to Nan. The victorious army arrived with the war captives in the eighth month of the year C.S. 1175 [May 1813].²⁰ Müang Sing is not mentioned explicitly as an area of target, but as it is situated in the centre of the region defined by Müang La and Müang Phong in the northeast, Chiang Khaeng in the west and Müang Luang Pukha — today's Müang Luang Nam Tha²¹ — in the southeast, one has to assume that the valley of the Sing was being depopulated as well.

The devastation of Chiang Khaeng, Müang Sing and the surrounding region was not complete. Parts of the population, at least, must have managed to flee the invading armies and later returned to their towns and villages, as there have been renewed population movements from Müang Phong, Müang La, Müang Sing and other *müang* to Nan. The nature of these movements, however, is a moot point. Saengthong Phothibuppha, curator of the provincial museum in Luang Nam Tha, maintains that in C.S. 1200 [A.D. 1838/39] troops from Nan and Chiang Mai attacked Müang Yòng, Chiang Rung and Chiang Khaeng. The remaining population of Müang Sing, Müang Luang Nam Tha,

¹⁸ NC, WYATT 1994:100.

¹⁹ XIENG LA 1902b:928.

²⁰ NC, WYATT 1994:105. See also XIENG LA (1902a:539) who states that in 1813, the rulers [of Chiang Tung, Chiang Khaeng and Chiang Rung] and their subjects stopped paying tributes to Nan. This refusal provoked a renewed invasion from Nan. Meeting no serious resistance the invaders seized successively "tous les districts de la rive gauche" including Chiang Kok, Müang Nang and the two small independent territories of Müang Luang Nam Tha and Wiang Pukha. According to an established tradition, the victorious army commander "amena dans sa principauté de Nan la majorité des habitants des districts vaincus, ainsi que leurs chefs."

²¹ James MCCARTHY (1900:160-161) describes Müang Luang Pukha that he visited en route from Müang Sing to Müang Sai (part of Luang Prabang) in considerable detail. Situated on the Nam Tha (River) in an open plain "which is not so extensive as Müang Sing but is nevertheless fertile, and well suited for rice-cultivation", Müang Luang Pukha perfectly fits the capital of present Luang Nam Tha Province.

Wiang Pukha, Müang Phong and Müang Mang were deported to Nan.²² However, one finds no corroborative evidence in the Nan Chronicle for an attack on Chiang Khaeng in c. 1838. But migrations from Müang Phong to Nan, albeit on a voluntary basis, did occur in 1838 as a *pap sa* manuscript I obtained several years ago in Müang Pua, Nan Province, indicates.²³ The manuscript describes the war between Maha Wang, the late ruler of Chiang Rung, and his arch rival Maha Nòi, ruler of Müang Phong, eventually resulting in the military defeat of Maha Nòi's forces and the flight of its remnants to Nan.²⁴ Furthermore, the Chronicle of Chiang Khaeng mentions a feud between the two younger brothers of the "old ruler of Chiang Khaeng", *upalat* Caem Müang and Fa Mao. The loser of the conflict, Fa Mao, fled with his retainers to Nan, "because the mother of the prince of Nan was of Chiang Khaeng lineage."²⁵ No date is given, but the context suggest that the events must have occurred long before the ruler and the *upalat* of Chiang Khaeng passed away. After their death — probably in the late 1840s or early 1850s — "the principality of Chiang Khaeng had no ruler".²⁶

After the third and last Chiang Tung War (1854) the Siamese and Yuan raids into the Upper Mekong valley came to an end, and the small principalities in the region such as Chiang Khaeng sought for ways to reorganize their shattered societies. The restoration of Chiang Khaeng that, like Chiang Tung, fell under Burmese suzerainty again made slow progress. The losses of population sustained by Chiang Khaeng earlier in the century seemed to have been quite substantial. The people who managed to evade the forced resettlements by fleeing into the jungle and who later returned to their homes were not able to revive the "Old Chiang Khaeng". Furthermore, the left (east) bank of the Mekong remained the sphere of influence of Nan. Therefore, the only feasible way to restore Chiang Khaeng as a viable political entity was by forging a close alliance with that regional power which had resisted three successive invasions of the Siamese and their Yuan vassals: Chiang Tung.

Chiang Khaeng recognized the supremacy of Chiang Tung and thereby became a Burmese sub-vassal state. The alliance with Chiang Tung was favoured by long-established dynastic ties. A sister of the late ruler of Chiang Khaeng was one of Mahakhanan's major wives. In 1858/59 their eldest common son, Tippani Kham, became the new ruler of Chiang Khaeng. After Tippani Kham's untimely death, only two years later, his younger brother Kòng Tai

²² SAENGTHÒNG n.d.:2.

²³ It is dated "Tuesday, the fifth day of the waxing moon in the seventh month of the pig year, C.S. 1225" [24 March 1863].

²⁴ The armed conflict between Maha Wang and Maha Nòi should have taken place some years before 1838. Not long afterwards Maha Wang passed away.

²⁵ PMCK, PP 9/9 1964:149.

²⁶ Literally: "... was vacant" [เมืองเชียงแขงว่างเปล่าอยู่].

(*1841/42) ascended to the throne.²⁷ The regional centre Chiang Tung itself had been ruled since 1857 by Kòng Tai's eldest half-brother Mahaph(r)om (*1814/15).

The political relationship between Chiang Tung and Chiang Khaeng was characterized in the true sense of the word in terms of kinship relations, Chiang Tung being the "elder sibling" (*phi* พี่), and Chiang Khaeng the "younger sibling" (*nòng* น้อง). This relationship would last until the end of the 19th century. When Mahaphom died in 1876/77, he was first succeeded by his younger brother Saeng (*1818/19) who at the same time was Kòng Tai's elder half-brother. After Saeng's death (1880) Kòng Tai became the new ruler of Chiang Tung leaving Chiang Khaeng to *upalat* Sali Nò [Sili/Siri Nò],²⁸ his cousin and four years his junior.²⁹

The administrative centre of Chiang Khaeng, i.e. the residence of the prince, was transferred c. 1858 to the west of the old capital. The village (*ban*) of Yu [Ñu] became the new capital and was elevated to *müang* status.³⁰ It was also bestowed with the name "Chiang Khaeng", i.e. the traditional name of the principality. Hence the identity of "Müang Yu" and "Chiang Khaeng". The valley of the Luai River formed the new core area; it reached until the confluence of the Luai River with the Yòng River, the village of Ban Tap marking the border to Müang Yòng.³¹

²⁷ According to the PMCK (PP 9/9 1964:150). Kòng Tai became ruler of Chiang Khaeng in C.S. 1222 [A.D. 1860]. However, Francis Garnier who shared during his visit to Müang Yu in 1867 a long conversation with the "king of Muang You" — "a young man of twenty-six years with a distinguished face and infinitively gracious in manner" — states that the ruler of Chiang Khaeng or Müang Yu "received the title of king three or four years ago". (GARNIER 1994:31, 75) This would indicate the official appointment by the Burmese king at some time between 1862 and 1864.

²⁸ Throughout the article the Yuan/Lü pronunciation "Sali" /sa'li:/ of the Sanskrit honorific prefix *śrī*, "splendour", is used. However, the Lao prefer the Pāli writing *siri* (ສິຣີ) which they pronounce "Sili".

²⁹ PMCK, PP 9/9 1964:150-151; CTC-JSC, SAIMÖNG 1981:269-271. See also the chart of the "Dynasty of Chiang Khaeng" in the appendix. Compare XIENG LA (1902a:539) who states. "Vers 1877 le tiaopha [*cao fa*] de Xieng-kheng, devenue tiaopha de Xieng-tong par suite du décès de son parent nomma pour le remplacer un de ses cousins, qui se fixa à Muong-you comme ses prédécesseurs."

³⁰ As to the final abandonment of "Old Chiang Khaeng", the attack of Nan on Chiang Khaeng in early 1857 was perhaps what triggered it off. The Nan Chronicle reports that the ruler of Nan "led his forces to [invade] Chiang Khaeng and afterwards deported (back) to Nan families of Chiang Khaeng." [...คได้ยกกำลังขึ้นเมืองเชียงแขงแล้วกวาดเอาครัวเมืองเชียงแขงลงมาเมืองน่านแล]. See PMN, SRI 82.107.05.043-043, f° 194/2. Compare WYATT's (1994:120) slightly different, more liberal translation.

³¹ On his journey from Müang Yòng to Müang Yu, GARNIER (1873:395) notes for 8 September 1873: "Nous arrivâmes le même jour à Ban Tap, village qui forme la frontière de Muong Yong et qui est situé sur la ligne de partage des eaux Nam Yong et du Nam

When the French expedition under Doudard de Lagrée and Francis Garnier explored the Upper Mekong region in 1867/68, the political centre of the small principality was Müang Yu situated some 40 km to the northeast of Müang Yòng on the southern bank of the Luai River. At that time Ban Yu or Müang Yu had already been the capital of Chiang Khaeng for almost one decade. In this capacity it also bore the name of the principality.³² Similarly the name "Chiang Khaeng" would later be transferred in the 1880s to its new capital Müang Sing.

2. Müang Sing: the new capital of Chiang Khaeng

Only a few years after the end of the civil war in Sipsòng Panna a new crisis emerged along the northern borders of Nan. The small principality of Chiang Khaeng bordering Chiang Rung in the north and Chiang Tung in the west, provoked conflict with the Northern Thai principality of Nan related to the control of natural resources and manpower. In 1863/64, the Burmese king acknowledged to the ruler of Chiang Khaeng, his vassal, the control over Müang Mang, Müang Kang (Klang), Müang Luang, and Müang Sing. The plain of Müang Sing, in particular, was depopulated as a result of various resettlement campaigns in the first half of the 19th century. Hill tribes were emigrating to the mountainous regions nearby. They probably recognized the ruler of Müang Nan and sent him forest products as a token of tribute.

Encouraged by the Burmese, in 1866/67 Kòng Tai, the ruler of Chiang Khaeng, sent some of his subjects to the depopulated valley of Müang Sing. He also claimed the exclusive right to exploit the forests in that region. The ruler of Nan, Cao Anantawòraritthidet reacted sharply. He threatened to carry out a punitive expedition. If Chiang Khaeng did not abandon its provocations, he would send troops to deport the illegal settlers from Müang Sing to Nan. Finally, the ruler of Chiang Khaeng bowed to Anantawòraritthidet's ultimatum, withdrew the settlers, and the status quo was restored.³³

In 1885, Cao Fa Sali Nò, the ruler of Chiang Khaeng, made a new, more successful attempt to resettle Müang Sing by taking more than 1,000 of his subjects with him. At the same time, the whole administration was transferred

Leuï. On jouit de ce point d'une vue fort étendue, et l'on aperçoit encore, sur les flancs de la chaîne qui ferme la plaine du côté du sud, la flèche lointaine du Tat Chom Yong [Còm Yòng-Stupa]."

³² The French expedition was staying in Müang Yu from 9-18 September 1867. See GARNIER 1873:395-98; DE CARNÉ 1872:196-200. The French were unaware of the identity of Müang Yu with Chiang Khaeng as they called the ruler of Chiang Khaeng "roi de Muong You".

³³ HSH [NL], *Cotmaihet*, R.4, C.S. 1228 [A.D. 1866], No. 31.

from Müang Yu to Müang Sing.³⁴ Together with the administration and the ruler's residence also the name of the capital of Chiang Khaeng moved further to the east across the Mekong to Müang Sing. The optional use of "Müang Sing" and "Chiang Khaeng" in contemporary documents can be explained herewith.³⁵

What motivated Cao Fa Sali Nò to found a new capital in hitherto uninhabited or scarcely populated territory that, unlike Müang Yu, was situated geographically rather in the periphery than in the centre of the principality? An answer to this question is given by the eyewitness report of two relatives of Cao Fa Sali Nò to the authorities of Nan in 1891.³⁶ Laca Kham Lü and Saen Latcawang, as were the names of these noblemen, mention scarcity of rice land in Müang Yu as the main reason for the population movement to Müang Sing.³⁷ This argument does not look very convincing in view of the lack of manpower in Müang Sing and elsewhere throughout most of the 19th century. However, the fertility of Müang Sing could well have been an important stimulating factor. "[In] the plain of Müang Sing", stresses McCarthy, "there were thousands of acres of fertile land, well watered, and fit for rice-cultivation."³⁸

³⁴ See "Phongsawadan müang chiang khaeng" (PMCK), PP 9/9 1964:151. This source gives obviously an uncorrect year for the transfer of the capital as it contradicts the sequence of events. Namely, in the PMCK the year C.S. 1245 [A.D. 1883/84] follows C.S. 1246, and therefore should be corrected into C.S. 1247 [1885/86]. This would be in accordance with other sources, too. MCCARTHY (1900:151) observes that a population movement from Chiang Khaeng, i.e. Müang Yu, to Müang Sing had started in 1880, and that "about 1885 the chief himself transferred his establishment to the plains of Muang Sing." A very similar statement is made by LEFÈVRE-PONTALIS (1902:259) stressing: "... le prince de Xieng-Kheng avait transporté, en 1885, sa capitale dans la plaine inhabitée de M. Sing, sur laquelle son voisin de Nan émettait alors des prétentions ..." Compare also SMYTH (1898:146) who confirms the year of the transfer of the capital of Chiang Khaeng. Nevertheless, SOMSAK (1986:69) follows the "Chronicle of Chiang Khaeng" thus accepting the wrong year B.E. 2426 [A.D. 1883/84].

³⁵ SOMSAK (1986:69) remarks correctly: "The name of a *müang* was bestowed according to the name of the old *müang* the settlers came from. Thus [Müang Sing] was henceforth called 'Chiang Khaeng'."

³⁶ The eyewitness report (*kham hai kan คำให้การ*) dated 2 February 1891 summarizes events in Chiang Khaeng in the period between 1860 and 1890. The report is published in the series "Collected Chronicles" (ประชุมพงศาวดาร) under the somehow misleading title "Chiang Khaeng Chronicle" (พงศาวดารเมืองเชียงแขง) thus blurring its documentary character.

³⁷ "In the year 1883/84 the ruler of Chiang Khaeng consulted his officials. Unanimously they arrived at the conclusion that there were only few areas under cultivation in Chiang Khaeng. The population could not feed itself sufficiently." PMCK, PP 9/9 1964:151.

³⁸ MCCARTHY 1900:151.

However, the real reason for the transfer of the capital may have been a geostrategic one because the report also reveals that Chiang Khaeng ceased sending tributes to Burma after a bloody struggle of succession in Ava following the death of the Burmese king Mindon.³⁹ The transfer of the administrative centre and the evacuation of part of the population should be seen as measures of security in order to render possible from that time on better protection against a Burmese punitive expedition.

How did Nan react to the developments along the northern fringes of its sphere of influence? Would Cao Anantawòraritthidet demand again, like he had done in 1866/67, the immediate and unconditional return of "illegal settlers" from Müang Sing? For once Nan remained calm and adopted a wait-and-see attitude. Burma had plunged into political agony by the beginning of the 1880s and had to abandon its grip of the Shan states. This caused a power vacuum in the region. Under its ruler Kòng Tai (r. 1881-1886), Chiang Tung, having conquered the Shan principalities of Müang Sat und Müang Nai, was the supreme power in the region east of the Salween and no longer recognized Burmese suzerainty.⁴⁰ As we have seen above, Kòng Tai was the offspring of Mahakhanan, the long-time ruler of Chiang Tung (r. 1813-1857), and a princess from Chiang Khaeng. After the death of his elder brother, Saeng, Kòng Tai ascended to the throne in Chiang Tung and reigned *de iure* over both principalities as "Fa Chiang Tung Fa Chiang Khaeng". However, the *de facto* ruler of Chiang Khaeng was Kòng Tai's younger cousin Cao Fa Sali Nò. During the first half of the 1880s a cordial understanding between Chiang Tung und Chiang Khaeng prevailed. The relations of each of them to Siam and the Yuan principalities of Lan Na, notably Chiang Mai and Nan, were constructive, too. For these reasons Nan had hardly any reason to be seriously concerned about the pending status of Müang Sing.⁴¹

The situation changed quite abruptly in 1885/86 when the British conquered Ava and Kòng Tai died in Chiang Tung. The British conquest of Burma proper increased Siamese fears that the British crown as Burma's legal successor would claim former vassal states such as Chiang Tung. In Chiang Tung Cao Sūa ascended to the throne of his deceased father Kòng Tai. He provoked a serious clash with this uncle Cao Fa Sali Nò in Müang Sing by stirring up unrest in the territories of Chiang Khaeng situated on the west bank of the Mekong.⁴² The instability caused by Chiang Tung's interference in the

³⁹ PMCK, PP 9/9 1964:150.

⁴⁰ CTC-JSC, SAIMÖNG 1981:272-73.

⁴¹ PMCK, PP 9/9 1964:153.

⁴² In c.1886, Chiang Tung seized the two districts of Chiang Lap und Müang Len from Chiang Khaeng. See XIENG LA 1902a:539 and 1902b:928. As Archer pointed out, communication between Müang Sing and Chiang Tung was either by Chiang Lap or Tha

Chiang Khaeng polity triggered off concerns of security in both Bangkok and Nan. By early 1889, the Siamese decided to launch an armed intervention for the sake of Cao Fa Sali Nò's safety, according to official documents. However, the real motive for the intervention was apparently Bangkok's territorial claims on Müang Sing. Cao Fa Sali Nò who had hesitated to do so for many years would finally recognize the suzerainty of King Chulalongkorn.⁴³ About April 1889, Cao Suliña, the son of the ruler of Nan, and a relative of Cao Fa Sali Nò came to Müang Sing with a following of over 1,000 men, "and induced the Chief of Kyaing Chaing [Chiang Khaeng] to submit to Siam by paying tribute, in the usual form, of silver and gold flowers, and by drinking the waters of allegiance." In these words the action taken against Müang Sing is described by W.J. Archer on 24 February 1891 during a short on-the-spot visit.⁴⁴ A contemporary Siamese document reports the same event in an euphemistic undertone:

"When Nan learned about the armed conflict along its borders, Cao Suriyawong received the order to recruit more than 1,000 troops to restore peace there. Of these troops 300 men were sent to Müang Sing. The ruler of Müang Sing was very happy to be at home again. He arranged the gold and silver trees as well as tribute gifts and handed them over to the King of Bangkok. He begged to become a vassal of Siam."⁴⁵

Sop Luai ("the mouth of the Luai River") thus underlying the strategic importance Chiang Lap. See ARCHER 1891a:5 [British Library, I.O.O.C.].

⁴³ According SOMSAK 1986:73-75. MCCARTHY (1900:151) and SMYTH (1896:146) report the military intervention already for the year 1888 what seems to be too early. LEFÈVRE-PONTALIS (1902) does not mention any intervention. Finally, a contemporary Siamese document states: "The *cao müang* of Chiang Khaeng, the officials of all *huamüang* dependent [on Chiang Khaeng] and the whole population wish to live happily in the territory of the Kingdom of Siam and place themselves under the protection of the King. The *cao müang* of Chiang Khaeng ordered his officials to send as tributes a gold tree of 10 *bat* (150 g) weight and a silver tree of 30 *bat* (450 g) weight as well as four horses." Quoted from HCH R.5 M.58/194.

⁴⁴ ARCHER 1891b:38.

⁴⁵ Kòng bannakan krasuang kan tang prathet, file 8.3, part 8: "Nangsü luang sòrasitthayanukan krap rian phraya kraikosa, 25.2. 2432", quoted from NAKHÒN 1973:340. The ruler of Nan ordered the construction of gold and silver trees for the ruler of Chiang Khaeng. These trees should be handed over to the Siamese king as a token of submission. The golden tree had the following measures: total weight of gold: 10 *bat* [150 g], 17 leaves, 10 blossoms including the crown, 17 branches, 4 layers, height: 1 *sòk* [50 cm] and width: 8 *nio* [20 cm]. The silver tree had the following measures: weight of silver: 7 *tamlüing* and 2 *bat* [30 *bat* = 450 g], 54 leaves, 52 blossoms including the crown, 54 branches, 4 layers, height: 1 *sòk* [50 cm] and width: 8 *nio* [20 cm]. See HCH R.5, M.2.12n, Nan 2 (305): "Bai bòk müang nan" [letter from Cao Anantawòraritthidet dated 19 May 1890].

This statement was made by Luang Sòrasitthiyanukan, leader of the Siamese delegation, on 23 February 1891 during border negotiations with Britain. His emphatic declaration that Chiang Khaeng had voluntarily surrendered to Siam was rejected by the chief of the British delegation W.J. Archer. The acting British vice-consul at Chiang Mai also discarded historic claims of Siam on all territories south of Müang La including Müang Sing. Archer drew the following conclusion:

"If this is the case, Müang Sing, i.e. Chiang Khaeng, has to be neutral. If this is definitively true, tribute missions have to come to an end because this is a *müang* [upon whose status] is not yet decided."⁴⁶

The insecure status of Müang Sing was revealed several years later in secret negotiations between England and France that focussed on the founding of a buffer state in the Upper Mekong region. At the centre of that buffer state should be Müang Sing. When the negotiations failed in 1895/96, the course of the Mekong north of Chiang Saen was defined as the border between British Burma and French Indochina. One has to admit that legally the British were holding the high ground because Chiang Khaeng had been a vassal of Chiang Tung, and thereby a Burmese sub-vassal, for a long time. The French could not claim any political rights of the kingdom of Luang Prabang on Chiang Khaeng.

One major reason why the French could secure at least one half of the envisaged "buffer state", albeit the less populated half, was Cao Fa Sali Nò's staunch pro-French and anti-British sentiment. He encouraged the French to "protect" his interests.⁴⁷ In retrospect, the doubts and uneasiness of Bangkok and Nan concerning the reliability of their new vassal Müang Sing/Chiang Khaeng,⁴⁸ proved to be completely justified.

3. The town map of 1889/90

The town of Müang Sing was set out like a chessboard. It was surrounded by an earthen wall and a moat that was formed by the Sing river along parts of its northeastern and southeastern sections.⁴⁹ The corners of the town wall were

⁴⁶ Kòng bannakan krasuang kan tang prathet, file 8.3, part 8: "Nangsü luang sòrasitthayanukan krap rian phraya krai kosa, 25.2. 2432", quoted from NAKHÒN 1973:341.

⁴⁷ See "The local chronicle about how Cao Fa Si Nò moved from Wiang Còm Thòng to construct the *wiang* of Müang Sing" in the appendix of this study.

⁴⁸ SOMSAK 1986:77-79.

⁴⁹ Contrary to the geographic setting, LEFÈVRE (1898:86) maintains that the Sing River, from which the town derives its name, "runs an hour away from there and the closest course of water is twenty minutes away. Only wells support the city." Quoted from TIP's English translation (1995:69).

oriented towards the four main cardinal points. Inside the town walls, which comprised an area of slightly more than 64 ha, one counted in 1889/90 more than 120 houses. In the centre of the town the ruler's palace (*hò kham* หอคำ) and other princely buildings were erected. By 1890, there existed only one monastery within the town walls: Wat Luang, "the main monastery", was situated near the southeastern side of the wall. A fairly accurate description of the way from Wat Luang to the palace area is provided by E. Lefèvre. It confirms the Siamese town map in all major details.

"If we were to enter the city through the southern gate, we would see immediately to the left the well-built and rather extensive pagoda, the quadruple roof of which under the rays of the sun give the impression of being made of slates. Then, to the right and to the left, there are private dwellings. The palace of the King is in the center of the city at the point where the four main avenues cross...

After having crossed through the palisade, we are in a vast courtyard, facing the palace. It is comprised of a main rectangular building, constructed in wood, on pillars and flanked by two other buildings, also in wood but smaller and serving as dependent quarters. On three sides of the palace, there is a small overhang that shelters a staircase which gives access to a vast verandah which is built around the building. The palace has three big rooms: the first serves as a store for the lacquered cages of the royal elephants; the second is the throne hall and the third is the private apartment of the King."⁵⁰

The dimensions of the town (*wiang* เวียง) of Müang Sing are not exactly known. Local tradition puts the length of each side of the wall at 500 fathoms (*wa* วา). As one standard fathom (*wa luang* วาหลวง) is equal to 2 m, 500 *wa* would amount to 1.000 m. However, such a length contradicts the evidence taken from aerial and satellite photographs of Müang Sing. A recent French satellite image map (from 1988/90) clearly indicates just slightly more than 800 m for each side. That means that the unit of linear measurement used in Müang Sing was not the *wa luang* but a different *wa*, perhaps one that was more or less based on the French *brasse* (1.62 m)? If this was the case, the 500 "Müang Sing fathoms" — c. 810 m — would perfectly fit reality.

Another source providing valuable information about the size of the town of Müang Sing is a Siamese town map of 1889/90. According to this plan, the square earthen wall had a length of 5 *sen* and 4 *wa* on each side (see map 1).⁵¹ A *sen* (เส้น) is always equal to 20 *wa*, thus even by assuming the Siamese *wa luang* this would result in a total length of only 208 m, a result which is completely off the mark. However, as the Siamese map was adapted from a Lü original (unavailable in the Thai National Archives), a script error cannot be

⁵⁰ LEFÈVRE 1898:86-87; quoted from TIP's English translation (1995:69-70).

⁵¹ See HCH R 5 M.58/194: "Nangsü ratchakan rüang müang chiang khaeng lae müang sing müang nang".

excluded. Supposedly, the original manuscript reads "25 *sen* and 4 *wa*", which is equal to 504 *wa*, and the digit "2" was later carelessly omitted.

Apart from the square layout, the high number of town gates is striking. Like in Chiang Tung and Chiang Rung, there were altogether twelve gates. Their strategic usefulness, however, is unclear. Moreover, the town map reveals that only roughly one half of the area had been inhabited by 1889/90 (see map 1). In the southern and western parts of the town, in particular, there were large tracts of waste land. Müang Sing was too large a town to be defended efficiently by its relatively small number of inhabitants.

The British cartographer McCarthy who visited Müang Sing in early 1892 provides the first detailed description by a Westerner of the town itself. His observations correspond in all major details with the Siamese map discussed above:

"Muang Sing was about 1000 yards square, surrounded by a mud wall and ditch, and everything about the place had a new appearance. The governor's house had a new appearance. The governor's house was in the centre, encircled by a strong palisade. The streets were divided into quarters, each quarter being under the command of an official."⁵²

These quarters were called *chiang* (เชียง) in Siamese or *siang* (ຊຶ່ງ) in Lao.⁵³ There were altogether four *chiang* running radially the ruler's palace to the four corners of the town: Chiang Cai, Chiang In, Chiang Yün und Chiang Lae. Eventually, each *chiang* got its own monastery. However, the monastery of Chiang Yün was destroyed by artillery fire in April 1962.

4. Census and population

Whereas the ruling family came from Chiang Tung and, like a smaller part of the population, was of Khün origin, the majority of the rice-growing farmers were Lü and Tai Nüa as observed by W.J. Archer in c.1890:

"The Ruler of Chieng Kheng was always one of the family of Kyaington, and the present Chief is the uncle of the Sawbwa of Kyaington. The ruling family is therefore Khön, as well as a portion of the inhabitants, the remainder being Lü from the Sipsong Panna, Thai Nüa, or Chinese Shans, and the ubiquitous Shans from the country near the Salween. But the bulk of the inhabitants is the floating population of hill tribes, of whom there is a constant immigration from the East."⁵⁴

⁵² MCCARTHY 1900:159.

⁵³ Or *ciang* (ຊຶ່ງ) in Yuan and *ceng* in Lü.

⁵⁴ ARCHER 1891a:5 [British Library, I.O.O.C.]. A similar statement is made by MCCARTHY (1900:151) who describes Chiang Khaeng as a "small state more or less dependent on Chieng Tung, and its ruler was always a relative ... of the chief of the dominant state."

Although Müang Sing is renowned as the secret capital of the Lü in Laos, the Tai Nüa element among the lowland population should not be underestimated. Five of the thirty-two ethnic Tai villages that exist in the district of Müang Sing nowadays are still predominantly Tai Nüa which, according to the latest statistics, comprise almost 8% of the total population. Local tradition says that the Tai Nüa constituted a kind of "avant-garde" which arrived a couple of years earlier than the Lü and played a major role in resettling the town of Müang Sing and the surrounding countryside.⁵⁵ Some groups of Tai Nüa may probably have arrived as early as 1878. During the fourth month of the year C.S. 1239 [February 1878] Kòng Tai — at that time still ruler of Chiang Khaeng in Müang Yu — ordered that Tai Nüa subjects of his state should "go and establish settlements in Mõngsinglõng" [Müang Sing].⁵⁶

One of Kòng Tai's minor wives, Nang Bua Kham, who supposedly was a princess from Müang Phong, is said to have undertaken the preparatory work to construct the town of Müang Sing in collaboration with the Tai Nüa settlers. [Sa Mòm] Nang Bua Kham is one of the four guardian spirits who protect the reliquary of Chiang Tüing. Her shrine is located immediately west of the reliquary whose restoration she is said to have initiated. Presumably for that reason Nang Bua Kham "was elevated after her death to the status of guardian spirit".⁵⁷

Apart from being a guardian spirit, Nang Bua Kham is undoubtedly a real historic personality. In the monastery of Ban Nam Dai situated roughly 5 km to the southwest of Müang Sing, we discovered a Buddha statue whose pedestal bears an interesting inscription written in Dharma characters and in the Lü language. The inscription says that Nang Bua Kham donated the statue to the monastery "in the year *kot si*, C.S. 1242, on the fifteenth waxing of the tenth month, a Monday" [21 June 1880].⁵⁸ Incidentally McCarthy remarks that to Müang Sing "there was a movement from Chiang Keng in 1880; and about 1885 the chief himself transferred his establishment to the plains of Müang Sing."⁵⁹

⁵⁵ See SAENGTHÒNG n.d.:4-5.

⁵⁶ CTC-JSC, SAIMÖNG 1981:270.

⁵⁷ COHEN 1996:5-6. However, Nang Bua Kham is not included in the list of the 32 guardian spirits (*phi müang* เมืองสิง) of Müang Sing. See *ibid*.

⁵⁸ According to the Chiang Tung calendar. As Chiang Khaeng was a vassal state of Chiang Tung, the use of that calendar which is one month ahead the Chiang Mai calendar should not take us by surprise. The date of the inscription was calculated by using the tables of the Thai "250 years calendar". June 21st, 1880, is a Monday. However, Dr. J.C. Eade's Macintosh programme for generating and verifying calendrical data calculates June 22st, 1880, which is a Tuesday.

⁵⁹ McCarthy 1900:151.

In 1888, a census was conducted in Müang Sing the results of which were published in February 1889. The census figures seem to confirm the accuracy of the town map: The town comprised 137 houses, and another 346 houses were distributed among fifteen rural settlements in the plain. The census actually counted households rather than people. However, the general statement that the total population was "more than 3,000 inhabitants"⁶⁰ indicates an average of seven persons per household. This (realistic?) assumption formed probably the basis of the rough population estimate.

Table: Population of Müang Sing, c. 1888

No	Name Romanized	Siamese	Number of Houses	Population Houses x 7
1 *	Ban Nam Kaeo	บ้านน้ำแก้ว	18	126
2 *	Ban Sahasi Kham Mun	บ้านสหสิคำมูล	29	203
3 *	Ban Khwang	บ้านขวาง	25	175
4 *	Müang Nam	เมืองน้ำ	50	350
5 *	Müang Hun	เมืองหุน	25	175
6 *	Ban Thò Sò	บ้านเถาะเซาะ	20	140
7 *	Ban Nang Piang	บ้านนังเปียง	37	259
8 *	Ban Hòng Khaem	บ้านห้องแหม	15	105
9 *	Ban Yang Pòi	บ้านยังปอย	12	84
10 *	Ban That	บ้านท่า	30	210
11	Ban Ma	บ้านม้า	14	98
12	Ban Kòn Kaeo Muang Sum	บ้านกรแก้วม่วงส้ม	18	126
13 *	Ban Thung Mai	บ้านทุ่งไหม	12	84
14 *	Ban Nam Dai	บ้านน้ำด้าย	12	84
15 *	Nai Wiang [Müang Sing]	ในเวียง [เมืองสิง]	137	959
16	Müang Nang	เมืองนัง	29	203
Σ	Total		483	3,391

Source: HCH R.5 M.64/18: "Rüang hò" [Letter from Nan, dated 22 February 1889].

Note: * Villages situated in the plain of the Sing River (as far as they can be identified as such).

5. Migration and the problem of former war captives

The census results are confirmed by McCarthy's report of the demographic situation in the valley of Müang Sing:

⁶⁰ [สัก ๓๐๐๐ เศษ]. HCH R 5 M.64/18: "Rüang hò" [letter from Nan of 22 Feb. 1889].

"On the plain, which was from 10 to 12 miles long and 4 to 6 broad, there were villages of settlers from the surrounding districts. In seven villages the settlers were from the province of Chiang Tung, and in eight villages from Muang Hun and Muang Ham [Müang Lam?, V.G.] of Sibsawng Pana. The plain is capable of great development, and might support thousands."⁶¹

McCarthy's assessment finds corroborative evidence in the above mentioned Siamese census report. According to this document, the settlers came from different regions such as Chiang Tung, Müang Lam and Müang La.⁶² The local population of Chiang Khaeng (Müang Sing) was relatively low. Thus it seems reasonable that Cao Fa Sali Nò tried to encourage further immigration to Müang Sing. The population of Nan comprised numerous people whose ancestors originally came from Chiang Khaeng. Chan Phubet, the Siamese representative in Nan, informed Bangkok in a letter dated 10 August 1893 about the request of the *cao müang* of Chiang Khaeng that the descendants of the former war captives, who had been deported from Chiang Khaeng to Nan many decades ago, should be allowed to return to their ancestral homes. This request was explained in detail as follows:

"Chiang Khaeng borders upon Chiang Tung and Müang Sing upon Sipsòng Panna. This frontier zone [of the kingdom] should be developed and secured to become more stable than before. But at the moment only few people live in Chiang Khaeng. There are hardly any people who can effectively protect this territory. Moreover, most officials appointed by the ruler of Chiang Khaeng, come from Chiang Tung or from Müang Sing and Sipsòng Panna. Among them there are also many Chinese. ... One cannot rely on them in the same way as one can rely on the officials of other vassal states."⁶³

It would be important, concluded Chan Phubet, to accommodate the wishes of the ruler of Chiang Khaeng. Inhabitants of Müang Sing who — or whose ancestors — once fled the troops of Nan into other districts (*huamüang* หัวเมือง) or into the forests, should be permitted to return to their original homesteads. Inhabitants from Sipsòng Panna who had fled the civil war in their native country should also be encouraged to participate in the reconstruction of Chiang Khaeng. "Those noblemen (*cao nai* เจ้านาย) [originally] from Chiang Khaeng whose task is to lead these people to Chiang Khaeng are absolutely loyal to Siam. Today they love Nan more than the noblemen of Müang Sing itself. Their attitude is impeccable."⁶⁴

In Nan, emphasized Chan Phubet, there were living more than 1,500 people from Chiang Khaeng. Approximately one third of them or 500 persons

⁶¹ IBID.

⁶² HCH R 5 M.64/18: "Rüang hò" [letter from Cao Anantawòraritthidet dated 30 March 1889].

⁶³ HCH R 5 M.58/194.

⁶⁴ IBID.

should return to Müang Sing. An advance guard would go first, later followed by the rest. Among the noblemen from Chiang Khaeng, Pha Na Sai was regarded as the only person suited for the task to repatriate the 500 "old people" of Chiang Khaeng.

Cao Fa Sali Nò's petition which was put forward and obviously also supported by Chan Phubet was finally rejected by the government in Bangkok on the grounds of its being too unrealistic. The *senabòdi* (เสนาบดี) of the Ministry of the Interior explained the negative response in a letter dated 24 September 1893. The arguments were as follows:

"(1) ... Once Nan had resettled inhabitants of Chiang Khaeng on the territory of Nan.⁶⁵

(2) To send these people who had found new homes on the territory of Nan across the Mekong back to the outer fringes of the kingdom would hardly be reasonable.

(3) Phra Phrom Surin has not taken into consideration the hardships of those citizens who should have to be repatriated. By this action we would forcibly cut off from Nan flesh (*nüa* เนื้อ, i.e. "life", "people") for Chiang Khaeng what does not seem practicable."⁶⁶

In a fourth and last argument the letter emphasized that the returnees would have to change their patron (*nai* นาย). The third argument reflects Bangkok's concern that the resettlement of Müang Sing, an outpost difficult to defend in the long run, would weaken the Siamese "people's body" (*nüa* เนื้อ). Therefore the government in Bangkok raised an objection to a demographic strengthening of Müang Sing to the disadvantage of Nan, but on the other hand it supported the repopulating of the plain of Müang Luang Pukha [today: M: Luang Nam Tha] which was situated just to the south of Müang Sing and, although "not so extensive as Müang Sing", "nevertheless fertile, and well suited for rice-cultivation".⁶⁷ The transfer of several hundred families from Nan to this northern *müang* happened in April 1891 on the basis of a royal decree.⁶⁸ During the years 1891-93 the government in Bangkok had obviously

⁶⁵ The document uses the word *kwat tòn* (กวาดต้อน) which means "to round up", "to deport". However, the context reveals that the inhabitants of Chiang Khaeng probably tried to flee voluntarily the civil unrest in their native country. In other words, the people should be labelled rather "war refugees" than "war captives".

⁶⁶ IBID.

⁶⁷ MCCARTHY 1900:161.

⁶⁸ SOMSAK 1986:77-79. "Müang Luang Pukha" is difficult to locate as nowadays — at least according to our knowledge — there does no longer exist a town or village of that name. It should not be confused with the district town of Wiang Pukha, which is situated half-way between Huai Sai and Luang Nam Tha for this *müang* is either called "Müang Pukha" or "Vieng Poukha" in contemporary Siamese and French documents respectively. SOMSAK (ibid.) suggests that the adjective *luang* ("great", "main") is a reference to the town's erstwhile size and importance. McCarthy passed Müang Luang Pukha, a town situated on the right bank of the Nam Tha [River], in February 1891 on his way from Müang Sing to

got the insight that Siam's future northern border would follow the course of the Mekong near Müang Ngoen and that Müang Sing would hardly be defensible as part of the Siamese state.

Müang Sing remained an autonomous polity under French protectorate until 6 April 1916. Then the French toppled Cao Ong Kham, Cao Fa Sali Nò's eldest son who had succeeded his father in 1901. The French accused Cao Fa Ong Kham who had fled to Sipsòng Panna to be "coupable des crimes et délits de droit commun et de crimes politiques."⁶⁹ The last ruler of Müang Sing and his heirs lost all their privileges. The further development of Müang Sing under direct French rule and the present situation will be the subject of a separate paper. Suffice to say that the Müang Sing's short past as the capital of a buffer state (c. 1885-1896) inspires the local population and its administration to develop the district of Müang Sing into a major regional trade and tourist centre.

Müang Sai, the present capital of Udom Sai Province. The French representative in the Upper Mekong region, Commissaire Sèvenier, had his residence in "Muong Luong Poukha" to where Cao Sali Nò fled in 1895. See RAQUEZ 1902:280. The "History of Müang Sing" (of 1974) — see transliteration and English translation in the appendix of this study — mentions Commissaire Sèvenier's residence in and Cao Sali Nò's flight to Müang Luang Nam Tha. There is no doubt: Müang Luang Pukha and Müang Luang Nam Tha are one and the same locality. It would be interesting to find out when the change of names did actually occur. By 1930, however, the name "Luang Nam Tha" was already in use. See for example MALPUECH 1930:275.

⁶⁹ The arrêtede signed by the Résident Supérieur du Laos notes, "[le] Chao-Fa Ong Kham est déchu de tous les titres, droits et privilèges qu'il tenait du Gouvernement Français. Cette déchéance s'étend à ses héritiers." Quoted from *Bulletin Administratif du Laos* 1916:178.

Abbreviations

A.D.	Anno domini
B.E.	Buddhist Era
C.S.	Cūḷasakarāja or Cunlasakkkarat
CMC	Chiang Mai Chronicle
CTC	Chiang Tung Chronicle
MYC	Müang Yòng Chronicle
NC	Nan Chronicle
f°	Folio
F	Farangset
F.O.	Foreign Office
HCH	Hò cotmaihet hængchat
HSB	Hò samut hængchat
I.O.O.C.	India Office & Oriental Collections
JSC	Jengtung State Chronicle
M., MT	Mahatthai
MS	Manuscript
NL	National Library
PMCK	Phongsawadan müang khæng
PP	Prachum phongsawadan
P.R.O.	Public Record Office
R. (1-5)	Ratchakan (1-5)
SRI	Social Research Institute
TMY	Tamnan müang yòng

Bibliography

I. Archival Sources

British Library, India Office & Oriental Collections, London:

MCLEOD's Journal 1868/69:

"A Journal kept by Captain W.C. McLeod, Assistant to the Commissioner in the Tenasserim Provinces, during his Mission from Moulmein to the Frontiers of China." In *Parliamentary Papers*, Vol. 46.

II. Published sources and secondary literature

A. In English and French

- ANONYMUS [James McCarthy] n.d. *An Englishman's Siamese Journals 1890-1893*. Bangkok: Siam Media International Books (first edition 1895).
- BLUNDELL, E.A. 1836. "An Account of Some of the Petty States Lying North of the Tenasserim Provinces; Drawn up from the Journals and Reports of D. Richardson." *Journal of the Royal Asiatic Society of Bengal*, Nov., pp. 688-707; Oct., pp. 601-625.
- BOCK, Carl 1894. *Temples and Elephants: The Narrative of Journey of Exploration through Upper Siam and Lao*. London: Low, Marston, Searle and Rivington. Repr. 1986, Singapore: Oxford University Press.
- Bulletin Administratif du Laos*. Année 1916. Hanoi: Imprimerie d'Extrême-Orient.
- CAREY, Fred W. 1900 "Journeys in the Chinese Shan States." *The Geographical Journal*, Vol. 15, No. 5, May, pp. 486-515.
- CARTER, A. Cecil 1988. *The Kingdom of Siam*. New York/London: G.P. Putnam's Sons. Repr. 1986, Bangkok: The Siam Society.
- CHAIYAN Rajchagool 1994. *The Rise and Fall of the Absolute Monarchy*. Bangkok: White Lotus.
- COHEN, Paul 1996. "Lue Across Borders: Pilgrimage and the Muang Sing Reliquary in Northern Laos", paper presented at the "International Conference on South China and Mainland Southeast Asia: Cross Border Relations in the Post-Socialist Age", Hongkong, 4-6 December 1996.
- DE CARNÉ, Louis 1872. *Travels in Indo-China and the Chinese Empire* (Translation from the French). London: Chapman and Hall. Reprint 1995 [Travels on the Mekong. Cambodia, Laos and Yunnan].
- DODD, William C. 1923. *The Tai Race: Elder Brother of the Chinese*. Cedar Rapids, Iowa.
- GARNIER, Francis 1873. *Voyage d'exploration en Indo-Chine* (Vol. 1). Paris: Librairie Hachette et Cie.
- GARNIER, Francis 1996. *Further Travels in Laos and in Yunnan. The Mekong Exploration Commission Report (1866-1868) — Vol. 2*. Bangkok: White Lotus [English translation by Walter Tips of Garnier 1873].
- GOLDMAN, Minton F. 1972. "Franco-British Rivalry over Siam, 1896-1904." *Journal of Southeast Asian Studies*, Vol. 3, No. 2, Sept., pp. 210-228.
- HIRSHFIELD, Claire 1968. "The Struggle for the Mekong Banks 1892-1896." *Journal of Southeast Asian History*, Vol. 9, No. 1, March, pp. 25-52.
- LACROZE, Luc 1994. *Monographie de deux provinces septentrionales du Laos: Phong Saly et Houa Khong*. Les cahiers de Peninsule no. 1. Metz.
- LEFÈVRE, E. 1898. *Un voyage au Laos*. Paris: Plom, Nourrit et Cie.; translated into English by Walter Tips under the title *Travels in Laos: The Fate of the Sip Song Pana and Muong Sing (1894-1896)*, Bangkok: White Lotus, 1995.
- MALPUECH U. 1930. *Le Laos Touristiques*. Hanoi: Imprimerie d'Extrême-Orient.
- MCCARTHY, James 1900. *Surveying and Exploring in Siam*. London: John Murray.

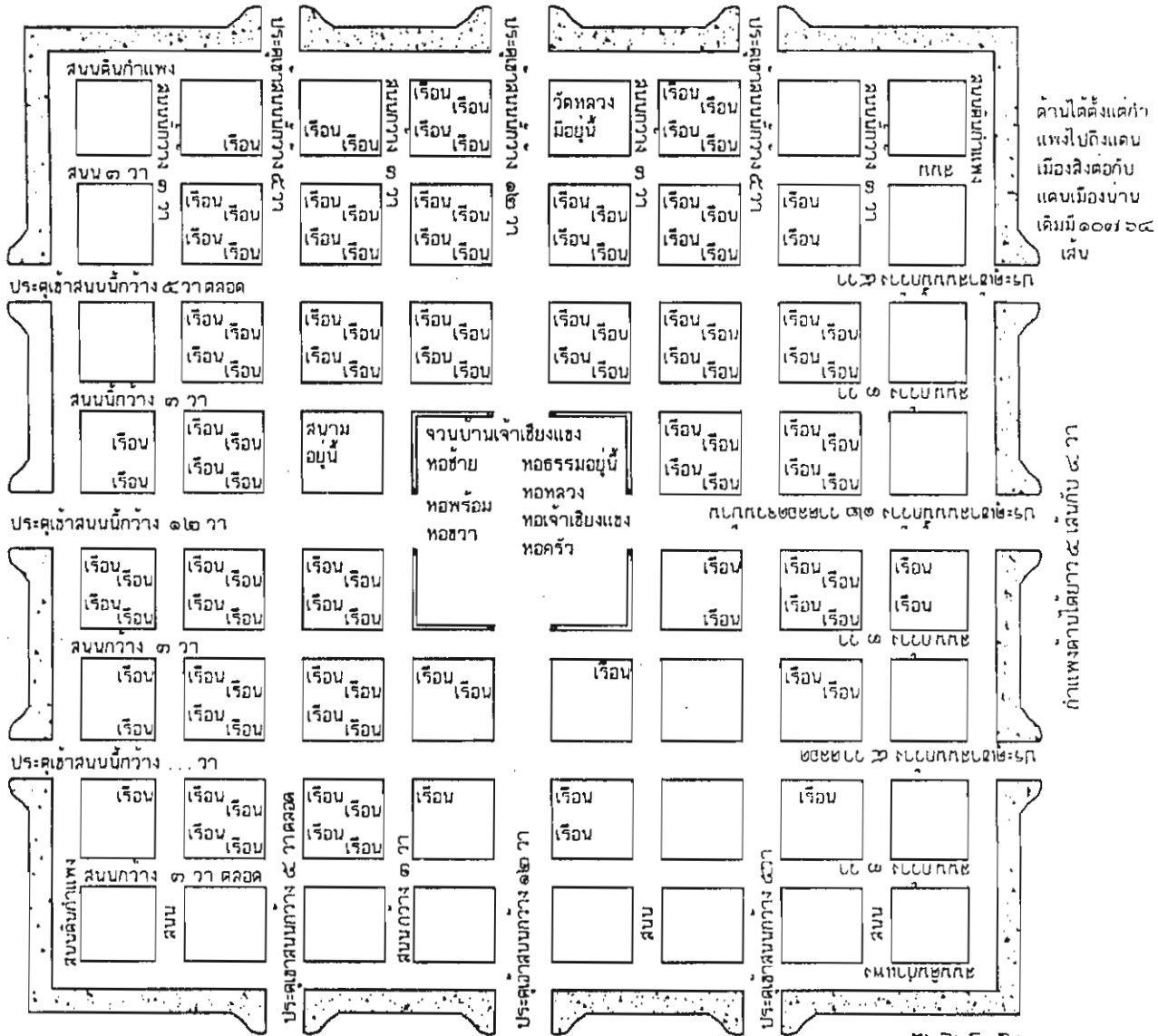
- MCLEOD, W.C. [T.E. MacLeod] 1837. "Abstract Journal of an Expedition to Kiang Hung on the Chinese Frontier, starting from Moulmein on the 13th December, 1836" *Journal of the Asiatic Society of Bengal*, No. 72, pp. 989-1022.
- MISSION PAVIE INDOCHINE 1902. *Géographie et voyages dans le haut Laos et sur les frontières de Chine et de Birmanie* (par Pierre Lefèvre-Pontalis). Paris: Ernest Leroux.
- NGUYEN Duy Thieu 1993. "Relationships between the Tai-Lüa and other minorities in the socio-political systems of Muang Xinh (Northern Laos)", paper presented at the 5th International Conference on Thai Studies, SOAS, London.
- RAQUEZ, A. 1902. *Pages laotiennes*. Tome 2. Hanoi: Schneider.
- SAIMÖNG Mangrai, Sao 1965. *The Shan States and the British Annexation*. Data Paper No. 57, Southeast Asia Program. Ithaca, N.Y.: Cornell University.
- 1981. *The Pādaeng Chronicle and the Jengtung State Chronicle Translated*. (Michigan Papers on South and Southeast Asia, No. 19). Ann Arbor: The University of Michigan, Centre for South and Southeast Asian Studies.
- SMYTH, H. Warrington 1895. *Notes of a Journey on the Upper Mekong, Siam*, London: The Royal Geographical Society.
- THONGCHAI Winichakul 1994. *Siam Mapped: A History of the Geo-Body of a Nation*. Chiang Mai: Silkworm Books.
- TUCK, Patrick 1995. *The French Wolf and the Siamese Lamb: The French Threat to Siamese Independence 1858-1907*. Studies in Southeast Asian History, Vol. I. Bangkok: White Lotus.
- WYATT, David K. (transl. and ed.) 1994. *The Nan Chronicle*. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press.
- WYATT, David K. and AROONRUT Wichienkeo 1995. *The Chiang Mai Chronicle*. Chiang Mai: Silkworm Books.
- XIENG-LA 1902a. "Le Haut-Laos, Français et Anglais dans le Haut-Laos." In: *Revue Indochinoise*, No. 191, pp. 538-544.
- XIENG-LA 1902b. "Etats Chans français." In: *Revue Indochinoise*, No. 207, pp. 925-931.

B. In Thai and Lao

- Bot laignan khongkan òk baep pappung phangmüang müang sing* [บิตลายงาม โลกงามออกแบบ บับปุง ผังเมือง เมืองสิง] 1993. Müang Sing.
- NAKHÒN Phannarong [นครพันธุ์รงค์] 1973. "Kan ceraca læ khò toklong rawang ratthaban sayam kap ratthaban angrit kiaokap huamüang chaidæn lan na thai læ phama samai phrabat somdet culacòmklaoaoyuhua raya ph.s. 2428-2438" [การเจรจาและข้อตกลงระหว่างรัฐบาลสยามกับรัฐบาลอังกฤษเกี่ยวกับหัวเมืองชายแดนล้านนาไทยและพม่า สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชช.ศ. ๒๔๒๘-๒๔๓๘]. Bangkok: Witthayalai wicha kan sükka.
- Patithin 250 pi, ph.s. 2304 thüing 2555* [ปฏิทิน ๒๕๐ ปี พ.ศ. ๒๓๐๔ ถึง ๒๕๕๕] 1954. Bangkok.
- "Phongsawadan müang chiang khæng" [พงศาวดารเมืองเชียงใหม่] 1964. In *Prachum phongsawadan* [ประชุมพงศาวดาร], Part 9, Vol. 9, pp. 148-154. Bangkok: Khurusapha.
- "Phongsawadan müang chiang rung" [พงศาวดารเมืองเชียงใหม่] 1964. In *Prachum phongsawadan* [ประชุมพงศาวดาร], Part 9, Vol. 9, pp. 1-37. Bangkok: Khurusapha.

- "Phongsawadan müang Chiang Tung" [พงศาวดารเมืองเชียงตุง] 1990. Transcribed by Thawi Swangpanyangkoon [ทวีสว่างปัญญากร]. In *Nangsü cæk pen bat pli ngan phraratchathan phlæng sop cao mæ thipphawan na Chiang Tung* [หนังสือแจกเป็นบัตรปลงงานพระราชทานเพลิงศพเจ้าแม่ทิพวรรณ ณ เชียงตุง].
- "Phongsawadan müang Chiang Tung (tòn cop)" [พงศาวดารเมืองเชียงตุง (ตอนจบ)] 1993. Transcribed by Thawi Swangpanyangkoon [ทวีสว่างปัญญากร]. In *Ruam botkhwan prawattisat* [รวมบทความประวัติศาสตร์], Vol. 15, Feb., pp. 12-20.
- "Phongsawadan müang Luang Phrabang" [พงศาวดารเมืองหลวงพระบาง] 1964. In *Prachum phongsawadan* [ประชุมพงศาวดาร], Part 11, Vol. 10, pp. 149-236. Bangkok: Khurusapha.
- "Phongsawadan müang Nan" [พงศาวดารเมืองน่าน] 1964. In *Prachum phongsawadan* [ประชุมพงศาวดาร], Part 10, Vol. 9, pp. 285-344; Vol. 10, pp. 1-79. Bangkok: Khurusapha.
- PRITSANA Sirinam [ปริศนา ศิรินาม] 1973. "Khwam samphan rawang Thai læ prathetsarat nai huamüang lan na Thai samai rattanakosin tòn ton" [ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและประเทศราชในหัวเมืองล้านนาไทย สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น]. M.A. thesis, Bangkok: Witthayalai wicha kan süksa prasanmit.
- SAENGTHONG Phothibuppha [แสงทอง โพธิ์บุปผา] n.d. "Prawattisat Wiang Cai Singharatchathani" [ประวัติศาสตร์เวียงจันทน์หาราชธานี], unpublished paper, n.l.
- SARASWADDEE Ongsakul [สรสวัสดิ์ อ่องสกุล] (translit. and ed.) 1993. *Lakthan prawattisat lan na cak ekkasan khamphi bai lan læ phapnangsa* [หลักฐานประวัติศาสตร์ล้านนา จากเอกสารคัมภีร์ใบลานและพับหนังสือ]. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- 1995. *Prawattisat lan na* [ประวัติศาสตร์ล้านนา] (2. edition). Bangkok: Amarin.
- SOMSAK Lürat [สมศักดิ์ ลือราช] 1986 "Khwam samkhan khòng müang phræ læ nan nai ratchasamai phrabat somdet phra cunlacòmklaoaoyuhua, ph.s. 2411-2452" [ความสัมพันธ์ของเมืองแพร่และเมืองน่านในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. ๒๔๑๑-๒๔๕๒], M.A. thesis, Bangkok: Sinakharinwirot University.
- Tamnan müang Yòng* [ตำนานเมืองยอง] 1984. Transcribed by Thawi Swangpanyangkoon [ทวีสว่างปัญญากร], Chiang Mai: Social Research Institute.
- Tamnan müang Yòng* [ตำนานเมืองยอง] 1988. In *Nangsü pariwat cak khamphi bai lan chut tamnan müang læ kotmai* [หนังสือประวัติจากคัมภีร์ใบลาน ชุดตำนานเมืองแลกหมาย], ed. by Aroonrut Wichienkeo and Anan Ganjanapan. Chiang Mai: Chiang Mai Teachers' College and University of Chiang Mai.

กำแพงเมืองด้านตะวันออกยาว ๕ เส้นกับ ๔ วา

กำแพงเมืองด้านตะวันตกยาว ๕ เส้นกับ ๔ วา

ลักษณะกระบวนกำแพงเมืองสิงห์ ๑ ๒ ประตู แลสนนในเมืองที่บ้านเจ้าเมือง
เชียงแขง แลที่บ้านเรือนท้าวพระยา ราษฎรยังมีในตมกระบวนในเมือง กำแพงสูง
๖ คอก ดินกำแพงหนา ๖ คอกไม้ไข้วก่ออิฐ เป็นกำแพงดิน

ตำบลวิเศษสังแสงกำแพง
เมืองสิงห์บุรีปราสาทหลวงคอง
กับแดนเมืองสิงห์แสง
มี ๒๒ ๑ เสน

Town Map of Müang Sing (c. 1889/90)

Explanation:

เรือน	house, building
จวนบ้านเจ้าเชียงแขง	residence of the ruler of Chiang Khaeng
หอซ้าย	left [wing of the] palace
หอพร้อม	meeting hall
หอขวา	right [wing of the] palace
หอธรรมอยู่นี้	The library is at this [place].
หอหลวง	main hall
หอเจ้าเชียงแขง	hall of the ruler of Chiang Khaeng
หอคั่ว	kitchen hall
ประตูเข้า	entry door
สนนดินกำแพง	street at the foot of the [town] wall
สนน ๓ วา	street 3 <i>wa</i> [wide]
สนนนี้กว้าง ๓ วา	This street is 3 <i>wa</i> wide.
สนนนี้กว้าง ๓ วาตลอด	This street is throughout 3 <i>wa</i> wide.
สนนนี้กว้าง ๕ วา	This street is 5 <i>wa</i> wide.
สนนนี้กว้าง ๕ วาตลอด	This street is throughout 5 <i>wa</i> wide.
สนนนี้กว้าง ๑๒ วา	This street is 12 <i>wa</i> wide.
สนนนี้กว้าง ๑๒ วาตลอด	This street is throughout 12 <i>wa</i> wide.
สนนนี้กว้าง ๑๒ วาตลอด จวนบ้าน	This street is throughout 12 <i>wa</i> wide until the the seat of the ruler.
กำแพงเมืองด้านตะวันออกยาว ๕ เส้นกับ ๔ วา	The eastern side of the town wall has a length of 5 <i>sen</i> und 4 <i>wa</i> .
แดนเมืองสิงต๋อ[แดนเมืองพ]ง	border between Müang Sing und Müang Phong
ตั้งแต่ประตูเมืองไปถึงแดนเมืองสิง ต๋อเมืองพง มี ๒๖๐ เส้น	From the town wall until the border between Müang Sing and Müang Phong the distance is 260 <i>sen</i> .
ด้านใต้ตั้งแต่กำแพงไปถึงแดนเมืองสิง ต๋อ กับแดนเมืองน่าน เดิม มี ๑๐๗๖๔ เส้น	In the south. From the town wall until the border between Müang Sing and Müang Nan the distance was originally 10,764 <i>sen</i> .
ด้านตะวันตกตั้งแต่กำแพงเมืองสิงไปแปร เขาหลวงต๋อ กับแดนเมืองเชียงแขง มี ๒๒๑ เส้น	In the west. From the town wall of Müang Sing until the territory where [the mountain] Khao Luang borders Chiang Khaeng the distance is 221 <i>sen</i> .

ลักษณะกระบวนกำแพงเมืองสิงมี ๑๒ ประตู และ
ถนนในเมืองที่บ้านเจ้าเมืองเชียงแขง
แลที่บ้านเรือนท้าวพระยา ราษฎรยังไม่เต็มกระ
บวนในเมือง กำแพงสูง ๖ ศอก ดินกำแพงหนา
๖ ศอก ไม่ใช่ก่ออิฐ เป็นกำแพงดิน

As characteristic features the town wall of
Müang Sing has 12 gates and streets
within the town. The seat of the ruler of
Chiang Khaeng, the houses of the officials
and the population are not complete
according to plan. The town wall is 6 *sòk*
high. The foot of the wall is 6 *sòk* wide.
The town wall is not built of bricks but is
an earthen wall.

Source: National Archives (Bangkok), R.5 M[ahatthai] 2.12ก Nan/2: Bai bòk müang nan.

Notes:

1 *sòk* = 0.50 m

1 *wa* = 4 *sòk* = 2 m (in Siam); probably 1.62 m (in Müang Sing)

1 *sen* = 20 *wa* = 40 m (in Siam)
= 32.40 m (in Müang Sing)

Contents

On the History of Müang Sing (Laos)

- Appendix A: Inscription on the Pedestal of a Buddha Image in Wat Nam Dai, Müang Sing
- Appendix B: The Chronicle about how Cao Fa Sali Nò moved from Wiang Còm Tòng
 construct the wiang of Müang Sing (by Cao Mai N̄awong)
- Appendix C: The Town Map of Müang Sing (1889/90)
- Appendix D: Satellite photo of the town and plain of Müang Sing (1988).
- Appendix E: Regional map
- Appendix F: The Dynasty of Chiang Khaeng and Chiang Tung
- Appendix G: Glossary
- Appendix H: Place and personal names (in romanized from, Lü, Lao, Siamese).

Note: Appendices D-H will be provided later.

Lan Na History in the Lu Chronicles

Ratanaporn Sethakul

To study the early history of Lan Na, historians rely very much on chronicles, particularly the ones called by David Wyatt, the *Tamnan* of the distant past¹. According to him, these historical works deal with the early states of extreme northern Thailand and the adjacent areas in the period prior to the thirteenth century, or in other word, protohistorical period of Lan Na. They are uncertain of date, unknown of origin and authorship. The most interesting and frequently referred to are *Tamnan Muang Suwankhomkham*, *Tamnan Singhanawatikuman*, *Tamnan Muang Ngeonyang Chiang Saen* and *Tamnan Suwankhamdaeng*. Since we can not find enough archeological evidences to study the history of this period, a serious investigation of chronicles is much needed. These chronicles are very unique in styles and contents. *Tamnan Muang Suwankhomkham* or the chronicle of Suwankhomkham city deals mostly with the legendary origins and history of a state possibly located in the extreme north-central region of the Indochina Peninsula, in the Mekong valley. This city was referred to as a historical antecedent of the succeeding cities namely Chiang Saen.² The imaginary *Tamnan Singhanawatikuman* deals with the founding of Chiang Saen. This legend is followed by *Tamnan Muang Ngoen Yang Chiang Saen*, telling the history of the pre-Lan Na period from its mythical origin down to the founding of Chiang Mai by King Mangrai in 1296. *Tamnan Suwankhamdaeng* is different from those three legends already mentioned. It deals mostly with the native communities before the founding of Chiang Mai city on the Ping River valley, the relationship between the Lua and Tai and the assimilation of both cultures as the basis of the Lan Na or Yuan culture.

These chronicles however, are still inadequate to answer many historical questions about the proto-Lan Na history, its socio-political system and its relationship with other Tai states in the Upper Mekong region. Studying the chronicles of other Tai states, particularly the Lu of Sipsong Panna can help clarify some historical puzzles and fill the textual gaps. This paper is an

¹ David K. Wyatt, "Chronicle Traditions in Thai Historiography", in *Studies in Thai History* (Chiang Mai: Silkwoom Books, 1994) p.6

² Sangun Chotsiddhant, *Panham Tamnan Lan Na Thai* (Bangkok: Odeon Store, 1972), p.33.

attempt to categorize and analyze the Lu chronicles and to exemplify how historians can utilize them in studying Lan Na history.

The Lu Chronicles

The Lu chronicles were traditionally written on *bai lan*, palm leaves and *pup sa*, thick hand-made mulberry papers. The Lu of Sipsong Panna and the Yuan of Lan Na speak the same dialects, different only in tones. The alphabets are exactly the same. Thus, revealing their close cultural links. Sipsong Panna was formerly as rich for *bai lan* and *pup sa* manuscripts as Lan Na. Unfortunately, a large number of them were destroyed during the Chinese Cultural Revolution of the 1960's. During that period, monks were disordained, temples were turned to villages' rice storages and people were forced to abandon religion¹. Most of the manuscripts presently found were recently copied from the old ones or rewritten from the memory of the elderly people. It is extremely difficult to find the old original copies belong to the pre-communist period. Thai scholars found several Lu chronicles compiled or rewritten by the former Lu monks who took refuge in many Lu towns in the Kengtung state of Burma and the Thai border towns.

Historical works in Sipsong Panna are generally known as *khao*, *nitan* and *phun*, literally means stories, folktales and history. Originally, they took the form of oral tradition and later on were written down. The purposes of recording or rewriting the chronicles are to remind people of their historical origin, to apprehend the past and to gain merit².

From my survey research, the Lu chronicles can be at least categorized into three groups according to their contents and styles. They are the myths of creation of civilization, the chronicles of localities and principalities and the religious chronicles including the chronicles of temples, pagodas, Buddhist images and footprints.

The legends of creation of civilization are the epic history, derived from the oral tradition. These works are the combination of myth, poetry and religion. They are narrative and descriptive in style and full of miracles and imagination. Historians need much effort and sympathy to apprehend their way of folded and symbolic communication. One may find only little concrete

¹ Interviewing the villagers of Ban Don Tan, Chiang Rung, 12th April, 1985.

² Thawee Sawangphanyangkul, *Tamnan Phummany Sipsongpanna*, (Chiang Mai: Sun Nengui, 1986), p.16.

historical data from these chronicles. An analysis of their contents can offer some very useful historical information or at least some historical insight hidden behind the mythical stories. Significantly, these Lu chronicles separate themselves from Buddhist historical framework for they are concerned mostly with Hindu gods and local supernatural beings. They are an attempt to answer the questions about the origin of human beings and the establishment of human civilization. In addition, they function as a model and justification for all human activities from birth to death. To name some of them, they are *Pathomkap Inthraphayap*, *Pathomkap Phrom Sang Lok* and *Pathomkap Faimang Lok*.¹

The chronicles of localities and principalities are concerned mostly with the origin of a particular city and a geneological account of successive rulers. In Lan Na, they are called *Tamnan Ban* and *Tamnan Muang* and *Phun Ban Phun Muang* in Sipsong Panna. They, however, are the mixture of mythical stories and historical records and can not avoid the Buddhist historical tradition applied in every Buddhist state in the mainland southeast Asia.²

The religious chronicles possess a strong religious overtone. The composers were concerned very much with linking the localities with Buddhist history and relating the foundation of cities, villages and sacred shrines to Buddhist prophesies and mythology. The *Phrachao Laep Lok* or the story of Buddha's travelling around the world, is quite popular. Although the Buddha's visit to the Lu cities in Sipsong Panna is mythical and unintelligible, this imaginary visit enhances the importance of those places in the views of the devout Buddhists. Chronicles of the *Phra That* or pagoda containing Buddha's relics are interesting for their presentation of local history for they include the local oral tradition into the Buddhist narratives. The legend of *Phrathat Chomtong* reveals the struggle between Buddhism and animism, telling the story of how the native people were converted to Buddhism and why Buddhism must be preserved as the state religion.³ Similar to other Buddhist states, Sipsong Panna has numerous chronicles about Buddha images, pagodas

¹ Chao Mahachulalongkornrajavidyalaya, "The Lu Legends of Creation of Civilization", manuscripts.

² For more details about the Buddhist historical tradition, look at Anan Ganyanapan, "Early Lan Na Thai Historiography: An Analysis of the Fifteenth and Sixteenth Century Chronicles", M.A. Thesis, Cornell University, 1976.

³ Interviewing Chao Mahachulalongkornrajavidyalaya, 3th May, 1993, Chiang Rung, Sipsong Panna, PRC.

and temples. People reproduce the copies of these chronicles by hiring the former monks to rewrite the stories on the *pup sa* and donate them to the temples in order to gain merit.

Studying the Lu chronicles, I found that firstly their contents are not limited to the specific history of the Lu but include the history of the other Tai states, particularly Lan Na, secondly they reflect the Tai historical tradition and finally the political and social system of the Tai states are clearly presented. I would like to emphasize my study of the two chronicles; the *Khao Nithan Kha Sisan Monma* (the story of the Sisan Monma slave people)¹ and *Phun Muang Sipsong Panna* (the history of Sipsong Panna).² Their concise stories are as follow.

Khao Nithan Kha Sisan Monma

God Indra wanted to establish and glorify Buddhism in the region of Sipsong Panna. He then ordered a deva to disguise himself as two peacocks sending the message to the Chinese and Burmese kings, ordering them to search for the absent son of the king of Withaharat and bring him back to rule *Muang Paranasinai* and thus establishing Buddhism there. *Chao Suwanbuachum* was found and identified as such. Before he could rule the state, the native ruler must be defeated and the kings of China and Burma must set up the coronation to legitimize his power.

The chronicle also mentions *Phraya Sommut* who was a god-reincarnated king who played a crucial role in setting up the *Hiet Kong* (the customary laws and regulations) for the people so they could live together in peace. Finally, it tells the stories of the relationship between Sipsong Panna and other nearby cities.

Phun Muang Sipsong Panna

This chronicle starts with a female community called *Muang Maeya Ma Kwai Luang*, the community existed before the founding of Chiang Rung, the capital of Sipsong Panna. In that

¹ Lamon Chanhom (transcribed), " *Khao Nithan Kha Sisan Monma*", manuscript.

² Thawee Sawangphanyasin, *Tamnan Phummuang Sipsong Panna* (Chiang Mai: Sun Nangsu, 1986).

unidentified date, there were a few native communities in the area of the later Chiang Rung. They were small, uncivilized and frequently harassed by the monsters until the coming of the foreign heroes who relieved them from the peril and ruled them. The chronicle mentions the Tai tradition of *Sang Ban Paeng Muang*, (founding the village and city) by the Chao Fa Wong's sons. His second son was the founder of Chiang Rung and made an agreement with his brothers who ruled the nearby states to demarcate the territory of Sipsong Panna as recorded therein. There were many great kings who were said to be relatives of the other Tai kings, particularly King Mangrai of Lan Na who was said to be the grandfather of *Chao Saeng To*, whose story was very similar to Phaya Choeng, the great king of many Tai-speaking groups. This chronicle also includes the *Tamnan Phrachao Laep Lok* to signify the importance of Chiang Rung and other cities and villages according to the Buddhist tradition. The story of Buddha preaching his religion and converting people and other beings is included as an important part. The final part is about the succession of the Lu kings from *Phraya Choeng* to *Chao Mom Kham Lu*, the last king of Sipsong Panna before the communist revolution.

From the two chronicles described above, we can see clearly the Buddhist historical tradition popular among the Tai states. Both legends start with Buddhist time and referring to Buddha's travelling around the world in order to signify the importance of people and places mentioned in them. The *Khao Nithan Kha Sisan Monma* deals mostly with the very early history of Sipsong Panna. It is full of myth and attempts to legitimize the political and social system of the Lu which is very similar to other Tai states. Unlike the creation myths which emphasize the origin of universe and human beings, this legend is devoted considerably to the founding of the *Muang* culture, originated by the Lu who subjugated the native people. It legitimizes the Lu authority over the natives by utilizing Buddha, God Indra and the god-reincarnated king as the founders or supporters of the Buddhist Lu system.

The *Phunmuang Sipsong Panna* is the combination of *Tamnan* and *Phongsawadan* since it starts from the early mythical stories followed by the stories of kings and their political activities and ends with the contemporary history of the Lu in the middle of the twentieth century. It interestingly describes the social development of the people inhabited in this region, from *Muang*

Mae Ya Ma Kwai Luang which was the matriarchal society to Alawo Suantan, the patriarchal one influenced by Buddhist ideas, women were believed to be inferior than men, thus any communities ruled by woman were uncivilized in the Buddhist points of view until they converted to Buddhism and turned to the male rulers. This chronicle is concerned more with the political activities and a succession of kings. It contains more dates which need careful checking.

Lan Na History in the Lu Chronicles

There is much interesting information in the Lu chronicles which can be utilize in studying Lan Na history. I would like to point out just two things from the two chronicles mentioned above, the importance of the Lua and the close relationship of Lan Na and Sipsong Panna.

Lua: the Important Component of the Lu and Yuan Chronicles

The Lu and the Yuan chronicles alike, usually narrate the creation of Tai civilization in the midst of the non-civilization Lua who were called *Kha*, meaning slaves. These people were the natives of the northern part of the mainland southeast Asia.¹ They scattered in the southwestern part of China, northern part of Laos, Thailand and Burma. In the Tai chronicles, they are called Lua, Lawa, Thamil, Tamila and Milakhu, the owners of the land. Since they were less civilized, they were conquered by the outsiders or intruders who brought in the *Muang* culture to replace their village or tribal culture.

The chronicles show how the Lu strengthened their power by forming alliance with the Lua, the ruled who outnumbered the ruling. Three strategies were applied; first the intermarriage between the Lu and Lua ruling families, second, pleasing the Lua by allowing them to observe their own ways of living and to practice their own belief beside Buddhism and third adopting the Lua culture, particularly worshipping the deceased Lua rulers as the guardian spirits of the state.²

¹ Hans Panth, "Khwan Penma Khong Lan Na Thai", *Lan Na Thai* (Chiang Mai: Thuphanet, 1984), p.4,11 and *Nangsu Chetabakiet Nai Kraun Namachamab* (Chiang Mai: Tarungkarpen, 1982), p.69-70.

² Leman Charshan, *Ibid.*, p. 165-166.

The historical information about the Lua in Lu chronicles helps support the importance of the Lua in Lan Na history. Both Lu and Yuan chronicles repeat the same message. They personify the Lua as *Yak* or giants and savages. The *Yak* in Lan Na and Sipsong Panna were defeated by Buddha, converted to Buddhism and after their death the Lu and the Yuan worshipped them as the great guardian spirits of the states.¹

While the Yuan chronicles seem to neglect to identify the importance of the Lua, the Lu did quite explicitly. The Lua in the Lu chronicles were not primitive and savage as shown in the Yuan ones but only relatively less advanced than the Tai. They confirm the fact that before succeeding in conquering the Lua, the Tai accepted much Lua culture, particularly the belief in spirits² and even establishing the kin connection with the Lua chiefs in several towns.³ Tamnan Chammathewi mentions about the marriage between Queen Chammathewi's sons with the daughters of Khun Luang Wilangkha, the man whose request for marriage was turned down and was killed by the beauty of the Queen.⁴

According to the Lu chronicles, King Mangrai of Lan Na could be a son of the Lua king who uplifted himself by getting married with the Lu princess from Chiang Rung. If we recognised King *Lawachangkrarat* who found *Hirannakhon Ngoenyang* or *Chiang Saen* as *Puchao Laochok* the chief of the Lua at *Doi Tung*⁵, the later successive rulers of Chiang Saen could possibly be the Lua who later on assimilated themselves with the Tai and created the *Muang* culture. It should be noticed that from *Lawachangkrarat* down to King *Mangrai*, the name of the kings of Chiang Saen started with the word *Lao* which can be also pronounced *Lawa*, with the exception of *Khun Chom Pharueng*.⁶ King *Mangrai* with unknown reason received his name from his grandfather King *Rung Kanchai* of Sipsong Panna and the kings after him had their names different from each other.

¹ They were Alawakzeds of Chiang Rung and Pa Sao Ya Sao of Chiang Mai.

² Sangsan Chetsakichant, *Ibid.*, p.143.

³ Lanna Chantam, *Ibid.*, p.188.

⁴ *The Inscription of Chammathewi King Phongsawadan Muang Hanphunhai* (Chiang Mai: Nakhonpingkanphum, 1987) p.43.

⁵ *Prasatnakomchai Phongsawadan Yaek*, (Bangkok: Phrasutthaya, 1972), 228.

⁶ The name list appears in *Phongsawadan Yaek*.

Ban Phi Muang Nong: the brotherly relationship of Lu and Yuan

The Yuan chronicles contain very little information about relations with other Tai states in the Upper North. The early period of Lan Na history is devoted to the unification of the Lan Na kingdom, the founding of Chiang Mai, the establishing of Buddhism and the boundary extension. It is exclusively the story of the internal affairs of Lan Na kingdom. From the Lu legends, we find a very close relationship between the Lu and the Yuan especially in the early period of Lan Na history. At the lower level, there are oral traditions, narrating the stories of King *Mangrai*'s father coming to Sipsong Panna and planting a Bothi tree as a sign of friendship¹ and also the Ban Mong village close to Chiang Rung worshiped *Phi Chao Fa Mangrai* as their guardian spirit of the village²

At the upper level, the ruling class of both states probably came from the same ancestors. The Lu chronicles, supported by the Kon and Yong ones, insist that Phaya Choeng the great king of Sipsong Panna sent his first son to rule Lan Na.³ It is likely that the Tai who settled down in this region came from the same origin. Many chronicles mention the *Chao Fa Wong*'s sons who left their country to found new states of their own. Investigating this point seriously, we can probably tell the origin of the Tai and Thai people, the question which is unendingly argued among the Thai and foreign scholars. Many chronicles agree that the ancestors of the Tai and Thai moved from somewhere to settle down in this region with the native Lua but they do not clearly state the names of the places. Some of them even name the places with Pali names, imitating the names of the cities in Buddhist chronicles which arouse more confusion and suspicion.

The relationship between Lu and Yuan was based on the kin connection and political interest. King *Mangrai*, the Lu chronicles say, offered yearly tributes including a golden howdah, a silver howdah, a golden gourd to contain water, 20 embroidered mattresses and blankets to his grandfather, King *Rung Kanchai* of Sipsong Panna. In return, he received 20 horses, 20 cows, 20 mules, 20 blankets, 20 steel cutlases and 100 piculs of salt produced in the Mo-hsieh region.⁴ The Yuan chronicles never mention this relation. It is possible that the Yuan chronicles were dominated

¹ Interviewing Chao Mahakhanthawong, 4th May 1993.

² Interviewing the villagers of Ban Mong, Chiang Rung, 11th April, 1985.

³ Thawee Sawangphanyatham, *Ibid.*, p. 46.

⁴ Sai Sam Tip, *Ibid.*, p. 90.

so much by the Buddhist tradition that they ignored the secular information and emphasized more on religious affairs. The golden age of the historical literature was the same period as the religious ones and the monks were the only historians in those days.

One important thing that the Yuan chronicles hardly mention, is the Lu and Yuan alliance in fighting the Mongol before and during King *Mangrai*'s period. Information from the Lu chronicles supported by the Chinese documents shows that after Khubilai Khan succeeded in annexing Sipsong Panna in 1290, he ordered the attack on Lan Na in 1292. The Lu chronicle states that the king sent his big army to fight with the numerous *Haw* who at that time was the Mongol but could not stop them. Phaya *Su*, his oldest son suggested to send his adopted son, *Ai Saeng To* to fight the Chinese army. *Ai Saeng To* not only dispersed the intruders but could capture *Muang Haw*. He then got married with the Chinese princess and became king. This Lu information is relevant to the Chinese documents, stating that King *Mangrai* and the king of Sipsong Panna cooperated in invading the Chinese border.¹

The Chinese or Mongol invasion mentioned in the Lu legends can provide another reason why King *Mangrai* founded several cities on to the southward. The location of Chiang Saen, the former capital of Lan Na kingdom was very appropriate in term of economy, very good fertile land, abundant supply of water and easy accessibility both by land and water from every direction. It had been, until early 19th century, the trade center for the long-distance trade caravans from the north which traveled by the traditional land route from Tali to Lan Na, passing through Puer, Semaos, Chiang Rung, Muang Luang, Muang Lem, Chiang Tung, Muang Len and Chiang Saen.² However, it could be easily captured by the Chinese because it was located too close to the Chinese border and because the route to Chiang Saen was very familiar to the Chinese. Facing the Mongol aggression, King *Mangrai* probably must choose between economic interest and political safety. He then moved his capital to Chiang Rai in 1261³ and still looked around for the better location for his new capital until he found the best one on the Ping river valley for his Chiang Mai in 1296.⁴

¹ Ibid, p.92.

² U.K., *Szechwan's Lord Russell*, P.O. 69/21, 18th June, 1860.

³ Aronst Wierzbicki, "Kan Waik Sangkhrom Chuang Mai Samut Ratanakorn Ton Ton Tam Tonhabab Baian Nau Phak Nua", M.A. Thesis, Chulalongkorn University, 1975, p.42.

⁴ Ibid, p. 63.

The Yuan chronicles describe quite long in details about the excellence of its location according to astrological aspects. The underlying reason why King *Mangrai* chose this place could be other than what the legends state. Some scholars believe that King *Mangrai* made an oath of friendship with King *Ramkhamheng* of Sukhothai and King *Ngammuang* of Phayao because he wanted to be safe at the rear while he fought with the Chinese.¹ He also moved his capital to the inner part since he realized the Chinese military threat which would always continue from time to time. Although the Yuan chronicles do not mention any serious threat from China, the king's hesitance to stay at the new capital gave a hint. King *Mangrai* and his successors still stayed at Chiang Saen and Chiang Rai when they became kings and used Chiang Mai as *Muang Luk Luang*, meaning city of the crown prince until the reign of King *Pha Yu* (1334-1366).² It could be that Chiang Mai was not grown up enough. The population was too small to be the capital but the king prepared to use it as the retreat place or the source for supply in time of war with the Chinese or any enemy coming from the north.

There are many other interesting historical data in the Lu chronicles which is useful for studying Lan Na history. Historians, however, face the same problems as in studying other Tai chronicles. We need the proper perspectives and methods of historical criticism to understand them. We need sympathy, time and effort to disclose the historical facts which are hidden behind imagination and faith. Chronicles are not simply the record of what had happened in the past but the expression of an organized idea, thus the record of the intelligence of the people who created those legends. The comparative study of the Lu and Yuan legends can give clearer picture and deeper understanding of the early history of the Sipsong Panna and the Lan Na kingdom and furthermore the early history of the Tai and Thai people.

¹ Thawee Sawangphanyangkul, "Wichaeobai Khong Phaya Mangrai", *Lan Na Thai*, p.60-63.

² Praphakornasarakul, *Ibid*, p. 239.

References

- Anan Ganjanapan, "Early Lan Na Thai Historiography: An Analysis of the Fifteenth and Sixteenth Century Chronicles", M.A. thesis, Cornell University, 1976.
- Arunrat Wichienkiew, "Kan Wikro Sangkhom Chiang Mai Samai Ratanakosin Ton Ton Tam Tonchabab Bailan Nai Phaknua", M.A. thesis, Chulalongkorn University, 1977.
- Chao Mahakhanthawong, "Prathom Kap Intraphayap", manuscript.
- David K. Wyatt, "Chronicle Tradition in Thai Historiography", in Study in Thai History, Chiang Mai: Silkworm Books, 1994.
- Hans Penth, "Kham PenMa Khong Lan Na Thai", Lan Na Thai, Chiang Mai: Thiphanet, 1984. and Nangau Chet Chu Kiet Nai Kraisi Nimmanheminh, Chiang Mai: Trairongkanphim, 1982.
- Lamun Chanhom, "Khao Nithan Kha Sisan Monma", manuscript.
- Prachakitkorachak, Phongsawadan Yonok Bangkok: Phraepitthaya, 1972.
- Sai Sam Tip, "The Lu in Sip-Sawng Panna From the Earliest Times down to A.D 1644", M.A. thesis, Arts and Science University, Rangoon, 1976.
- Sanguan Chotsukharat, Phrachum Tamnan Lan Na Thai, Bangkok: Odeon Store, 1972.
- Thawee Sawaengphanyangkun, Tamnan Phummuang Sipsong Panna, Chiang Mai: Sun Nangsu, 1986.
- Thawee Sawaengphanyangkun, "Withesobai Khong Phaya Mangrai", Lan Na Thai, Chiang Mai: Thiphanet, 1984.
-

กลุ่มชาติพันธุ์ในเชียงใหม่ *

อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว

เมืองเชียงใหม่มีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ต่อเนื่องยาวนานถึง 700 ปี มีคนหลายชาติหลายกลุ่มเข้ามาตั้งถิ่นฐานทั้งในตัวเมืองเชียงใหม่ที่มีกำแพงล้อมรอบและบริเวณปริมณฑลรอบเมือง รวมทั้งเขตอำเภอต่าง ๆ ในปัจจุบัน ในที่นี้จะกล่าวถึงคนกลุ่มต่าง ๆ ที่เข้ามาอยู่ในเมืองเชียงใหม่ตั้งแต่สมัยโบราณ ซึ่งอาจจะแบ่งเป็น 3 ช่วง เริ่มจากสมัยก่อนพญามังรายหรือก่อน พ.ศ. 1839 ตลอดจนสมัยที่พญามังรายทรงสร้างเชียงใหม่ และมีเชื้อสายของพระองค์ปกครองที่เรียกกันว่า ราชวงศ์มังราย ช่วงปี พ.ศ. 1839-2101 สมัยที่เป็นประเทศราชของพม่า สมัยที่เป็นเมืองประเทศราชของพม่าช่วง พ.ศ. 2101-2317 ซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานมากนัก และสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นหรือสมัยราชวงศ์เจ้าเจ็ดตน ซึ่งมีพระเจ้ากาวิละเป็นต้นวงศ์ พ.ศ. 2317-2482 จนถึงสมัยปัจจุบัน

สมัยราชวงศ์มังราย

คนเมือง สมัยที่พญามังรายสร้างเมืองเชียงใหม่ คนล้านนาและเชียงใหม่คงจะเรียกตนเองหลายชื่อ ได้แก่ คนไทหรือคนไต ดังปรากฏในคำบวงสรวงผีปู่และย่าและว่า "...ไทเยียงนอย้าหื้อตายแดด" ¹หรือคนไทโยนก, คนโยนก, คนไทยวน และคนยวน อันปรากฏในชินกาลมาลีปกรณ์และสังคีตวงศ์ที่เรียกเชียงใหม่ว่า พิงครรัฐหรือโยนรัฐ โยนกรรัฐ โยนประเทศ ² ส่วนพงศาวดารเมืองเชียงตุงเรียก ชาวเชียงใหม่ว่า ชางนิงค์ ชาวปิง ³

ปัจจุบันคนล้านนาเรียกตนเองว่า คนเมือง บางท่านสันนิษฐานว่า คำว่า คนเมือง เกิดขึ้นในสมัยที่ล้านนาตกเป็นเมืองขึ้นของพม่า ครั้งนั้นมีคนพม่าหรือม่านเข้ามาปะปนอยู่มาก ชาวพื้นเมืองเดิมจึงคิดคำเรียกตัวเองว่าคนเมือง ให้ความหมายว่าใครเป็นใครอย่างชัดเจน บางท่านก็ว่า คำว่าคนเมืองเป็นการประกาศหรือยืนยันว่าตนเองเป็นคนในเมือง ที่มีความเจริญทางวัฒนธรรม ไม่ใช่คนป่าคนดอยที่ไหน ในที่นี้ผู้เขียนขอเสนอว่า คำว่า คนเมือง น่าจะมาจากการที่คนล้านนาใช้อักษรที่เขียนหรือจารใบลานซึ่งเรียกกันว่า ตัวเมืองหรืออักษรเมือง และเรียกภาษาพูดของตนว่า คำเมือง ดังนั้นจึงเรียกคนที่พูดคำเมืองและเขียนตัวเมืองว่าคนเมืองไปด้วย (คำว่า เมือง ในความหมายของอาณาเขตปกครองนั้น คนล้านนาใช้คำว่าเวียง เรียกคนในเมืองว่า คนเวียง หรือชาวเวียง)

* บทความลงพิมพ์เผยแพร่ใน หนังสือสารคดี เพื่อความเข้าใจในแผ่นดินเรื่อง เชียงใหม่.

กรุงเทพมหานคร : ด้านสหราชอาณาจักร, 2540. หน้า 201-223.

ส่วนคนที่อยู่ติดแดนทางใต้ของล้านนาอย่างคนอยู่ชานัน คนเมืองเรียกว่า คนใต้ ซึ่งคำนี้มีปรากฏในตำนานเมืองเชียงใหม่ ต่อมาใช้เรียกคนกรุงเทพฯ หรือเมืองอื่น ๆ ที่ไม่รู้จักว่า ชาวใต้หรือคนใต้ บางกลุ่มเรียกว่า คนไทย

ลัวะ ก่อนที่พญามังรายจะสร้างเมืองเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 1839 บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง มีแคว้นชื่อหริภุญไชย ซึ่งเชื่อกันว่าประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวมอญ หรือล้านนาเรียกว่า เม็ง ในเวลาใกล้เคียงกับบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงเชิงตอยสุเทพเป็นที่อยู่อาศัยของลัวะ (Lua, Lawa) ซึ่งตำนานได้กล่าวถึงลัวะไว้ 2 กลุ่ม กลุ่มแรกอยู่อาศัยบริเวณตอยสุเทพ ลับเชื้อสายมาจากขุนหลวงวิรังคะ อีกกลุ่มหนึ่งมีบรรพบุรุษชื่อปู่สะย่าและและฤาษีวาสุเทพ นอกจากนั้นปรากฏว่ามีลัวะตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณตอยตุง จังหวัดเชียงรายในปัจจุบัน มีหัวหน้าชื่อปู่เจ้าลาวจก

เรื่องราวของลัวะปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรในตำนานพระธาตุ ตำนานพระพุทธรบาท และตำนานพระเจ้าเลียบโลก ของล้านนาทุกเรื่องอธิบายว่า พระพุทธเจ้าเสด็จมาโปรดลัวะและลัวะได้เลื่อมใสในพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าได้ประทานเกศธาตุ หรือรอยพระพุทธรบาทไว้ให้แก่ลัวะ ดูเหมือนว่าผู้แต่งตำนานจะให้ลัวะเป็นผู้สร้างพระธาตุ พระบาทก่อนที่จะเขียนถึงเรื่องราวในสมัยล้านนาหรือคนเมือง

มีนิทานพื้นบ้านเล่าถึงความสัมพันธ์ระหว่างลัวะที่เชิงตอยสุเทพ กับชนชาติมอญที่แคว้นหริภุญไชยว่า ขุนหลวงวิรังคะได้ทูลขอให้พระนางจามเทวี-กษัตริย์หริภุญไชยอภิเษกสมรสด้วย แต่พระนางปฏิเสธ ขุนหลวงวิรังคะจึงยกกองทัพมารบเมืองหริภุญไชย แต่พ่ายแพ้พระนางจามเทวี ในที่สุดดับแค้นใจจนออกแตกสิ้นชีวิต นิทานเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นว่าชนมอญนั้นมีความเคารพสูงกว่าพวกลัวะ และระบุถึงถิ่นฐานของทั้ง 2 กลุ่มว่าตั้งอยู่บริเวณที่ลุ่มน้ำปิงทางทิศใต้ของเมืองเชียงใหม่และบริเวณเชิงตอยสุเทพ ในราวพุทธศตวรรษที่ 13

การศึกษาทางด้านโบราณคดีและประวัติศาสตร์จากตำนานทำให้พบว่า มีชุมชนโบราณที่บริเวณเชิงตอยสุเทพ คือ เวียงเชษฐบุรี สันนิษฐานว่าเป็นชุมชนของลัวะ ซึ่งต่อมาพญาสามฝั่งแกนสร้างเวียงในบริเวณเดียวกัน ชื่อว่าเวียงเจ็ดลินี นอกจากนี้เวียงสวนดอกและเวียงนพบุรีที่เชื่อกันว่าเป็นเมืองเชียงใหม่ที่พญามังรายทรงสร้างขึ้น ตำนานก็เขียนว่าเป็นของลัวะมาก่อน คนไทใหญ่มีคติโบราณว่า "สาว(ผ)สร้างฟ้า ล้า (ลัวะ) สร้างเมือง"⁷ แสดงว่าลัวะนั้นเป็นพวกที่มีความเจริญขนาดเป็นที่ยอมรับของคนกลุ่มอื่น ๆ

ลัวะเป็นกลุ่มชนที่นำศึกษา โดยเฉพาะในเมื่อวัฒนธรรมประเพณีของลัวะกับคนเมืองนั้น มีลักษณะคล้ายกันมากจนยากจะกล่าวว่าใครเป็นเจ้าของ

เมื่อพญามังรายประทับที่เวียงกุมกามหลังจากที่ยึดเมืองหริภุญไชยได้แล้วนั้น พระองค์ได้เสด็จประพาสลาลัสต์วบริเวณทิศเหนือของเวียงกุมกามเชิงตอยสุเทพ จึงทรงพบชัยภูมิเหมาะแก่การสร้างเมืองที่เมืองร้างของพวกลัวะ คือเมืองนพบุรี ซึ่งตำนานเขียนไว้ว่าลัวะเป็นผู้สร้าง แล้วเมื่อ จึงหนีขึ้นไปอยู่บนตอยพญามังรายได้ส่งขุนนางไปสอบถามเกี่ยวกับประเพณีของบ้านเมืองที่ลัวะเคยปฏิบัติมาก่อน⁸ (อันที่จริงอาจเป็นพญามังรายเองที่ขบไล่ลัวะออกจากเมืองก็ได้)

ประเพณีบูชาเสาอินทขิลที่ถือปฏิบัติสืบมาจนปัจจุบันก็ว่าสืบมาจากพวกลัวะ ดำเนินมาแล้วว่าเสา^๙ พระอินทร์มอบให้ลัวะที่เมืองนพบุรี^{๑๐} นอกจากนั้นยังมีหลักฐานธรรมเนียมปฏิบัติหลายอย่างก็แสดงว่า ลัวะเคยเป็นเจ้าของถิ่นนั้นมาแต่เดิม เช่น การให้ลัวะเป็นผู้ "เบิก" ในการทำพิธีต่าง ๆ ในคราวที่พระเจ้ากาวิละเสด็จเข้าเมืองเชียงใหม่ทางประตูช้างเผือกก็ให้ "ลัวะจุ่งหมาพาแซกหาบไก่" (แซกเป็นเครื่องสานทรงสอบสำหรับใส่สิ่งของ ใช้สานหลังคล้ายเป้) นำขบวนเสด็จเข้าเมือง^{๑๑} ครั้นพญาน้ำท่วมเจ้าเมืองเชียงตุงจะขึ้นหอคำก็ให้ลัวะมาทำพิธีขึ้นก่อน ถือเป็นพี่ชายคนแรกหรือเจ้าของแผ่นดินเดิม และที่จังหวัดเชียงรายเคยปรากฏว่า ครึ่งหนึ่งพญาหลวงผู้ปกครองเวียงป่าเป้าทำพิธีขึ้นบ้านใหม่ ให้ลัวะบ้านปางโจ๊กไปขึ้นบ้านก่อน พิธีต่าง ๆ มักให้ลัวะทำเป็นปฐมฤกษ์^{๑๒}

นอกจากนี้ความเชื่อทั่ว ๆ ไปที่ลัวะและคนเมืองถือปฏิบัติเหมือนกันก็มีหลายอย่าง ในงานศพทั้งลัวะและคนเมืองใช้ตุ่มสามทางนำหน้าขบวนศพไปป่าช้า จุดไฟยามที่ศพ รวมทั้งไม่ให้คนข้ามแม่น้ำเป็นอาทิ กระทั่งประเพณีการถือผี ที่ถือเป็นบรรทัดฐานในการปกครองตนเองของคนเมืองก็เชื่อกันว่ามาจากลัวะเช่นกัน^{๑๓}

ลัวะกับคนเมืองน่าจะมีความสัมพันธ์อันดีในลักษณะพึ่งพาอาศัยกันและกันมาแต่อดีต มีตำนานหลายเรื่องกล่าวถึงความช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคน 2 กลุ่มนี้ เช่น ในนิธิวงศ์วงศ์ลัวะ คือผีปู่และย่านสะ มีคำอัญเชิญว่า "ลัวะเยยะไรอย่าหื้อตายคา ไทเยยะนาอย่าหื้อตายแดดและเหยี่ยวแห่ง" ขออย่าให้ไรของลัวะต้องเสียไปเพราะพญาคามารุกราน ขออย่าให้นาที่คนไทยวนทำต้องมาเสียผลเพราะความแห้งแล้ง(เลย) คือให้ผีดูแลไรนาทั้งของลัวะและไทยวนหรือคนเมืองนั่นเอง^{๑๔} ในตำนานสุวรรณคำแดงก็เล่าว่าลัวะช่วยผาคนไทหนีข้าศึก โดยให้ทั้งลัวะทั้งไทตัดผมและนุ่งผ้าแบบเดียวกัน ตั้งว่า "มุสไทตัดผมเหมือนลัวะ ลัวะนุ่งผ้าเหมือนไท" และว่า "ลัวะปลง (ยกลง) ไท ไทปลงหมอนิ่ง"^{๑๕} หมายความว่าความร่วมมือร่วมใจกันให้งาน(ครัว) เรียบร้อยไปด้วยดี

คนลัวะคงจะอยู่ร่วมกับคนเมือง หรือล้านนาอย่างสันติสุข จึงปรากฏว่ามีชุมชนลัวะ หมู่บ้านลัวะอยู่ทั่วเมืองเชียงใหม่และแม่ฮ่องสอน ในเอกสารคัมภีร์โบราณฉบับวัดเจติยหลวง ที่จารในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2440 เขียนรายชื่อที่ตั้งวัดและนิกาของกลุ่มต่าง ๆ ในเชียงใหม่ ปรากฏว่ามีชุมชนลัวะอาศัยอยู่นอกเมืองเชียงใหม่ ตั้งวัดและแนวปฏิบัติของกลุ่มตนเองบันทึกเรื่อง นี้เรียกว่า "นิกาของลัวะ"^{๑๖} ชื่อวัดและที่ตั้งของชาวลัวะมีหลายแห่ง

นอกกำแพงเมืองเชียงใหม่ด้านทิศใต้ ลัวะตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ในเขตอำเภอหางดง บริเวณวัดยางปวน (บ้านชื่อเดียวกับชื่อวัด) วัดขุนคง วัดหนองช้าง วัดทุ่งแพรง ด้านตะวันออกของเชียงใหม่ เขตอำเภอสันกำแพงพบบ้านลัวะเพียงหมู่บ้านเดียว ที่บ้านห้วยแก้ว มีวัดลัวะห้วยแก้วเป็นศูนย์กลาง ในอำเภอสันทรายมีบ้านลัวะอยู่ที่วัดแม่เกี้ยงคำ วัดสันป่าสัก อำเภอจอมทองก็มีที่บ้านแปะซึ่งพบหลักฐานจารึกหลายเงินว่าเป็นข้าพระวัดราชวิสุทธิธารมย์ (ปัจจุบันคือวัดบ้านแปะ) ที่พระนางวิสุทธิเทวีกษัตริย์เชียงใหม่ในสมัยที่มาปกครองเป็นผู้สร้าง^{๑๗} ปัจจุบันชาวลัวะเหล่านี้ได้ผสมผสานกลมกลืน (assimilation) กับคนไทยวนที่เรียกตนเองว่า "คนเมือง" จนกลืนกลายเป็นคนเมืองในที่สุด

ชุมชนลัวะเดิมยังกระจัดกระจายอยู่ทั่วเมืองเชียงใหม่ โดยเฉพาะบริเวณเชิงตอยสุเทพตั้งแต่
อำเภอแมริมลงไปถึงอำเภอฮอด

ส่วนลัวะที่ตั้งถิ่นฐานบนภูเขาในเขตอำเภอแม่แจ่ม สะเมิง ฮอด ได้กลายเป็นชาวเขาไม่ต่าง
จากชาวเขาเผ่าอื่นตามความเข้าใจของคนทั่วไป ลัวะที่อยู่บนภูเขาหรือเชิงเขานี้ไม่อยู่ในบัญชีสำรวจวัด
พ.ศ. 2440 สันนิษฐานว่าอาจเป็นพวกที่หนีขึ้นไปจากพื้นราบและนับถือผีอยู่ก็ได้ ปัจจุบันพวกนี้ก็ยังนับถือผี
อย่างเคร่งครัด แม้จะมีพุทธศาสนาหรือคริสต์ศาสนาเข้ามาเผยแพร่แล้วก็ตาม

เม็ง หรือ มอญ ในอดีตกาลบริเวณที่ตั้งเมืองเชียงใหม่และบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง นอกจาก
จะมีพวกลัวะอาศัยอยู่แล้ว ยังมีพวกมอญโบราณหรือที่ล้านนาเรียกว่าเม็งอาศัยปะปนอยู่ด้วย วรรณกรรมทำว
อู่หรือเจียงเล่าว่า พระมารดาของขุนเจืองเป็นเม็ง (ขุนเจืองมีพระชนมายุระหว่าง พ.ศ.
1625-1705) แม่น้ำปิง, พิงค์ หรือ ระวังก์ มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า แม่น้ำเม็ง หมายถึงแม่น้ำที่ชาวเม็ง
อาศัยอยู่ จามเทวีวงศ์เรียกชาวลุ่มน้ำปิงว่า "เมงคบุตร" หรือลูกเม็ง¹⁷ ประชาชนส่วนใหญ่ของหริภุญไชยตั้ง
แต่สมัยพระนางจามเทวีเป็นเม็งได้รับพุทธศาสนาและวัฒนธรรมแบบทวารวดีจากละโว้หรือภาคกลาง วัฒน-
ธรรมของเม็งหลายประการ เช่น ปฏิทินแบบมอญหรือเม็ง ปรากฏในศิลาจารึกและคัมภีร์ใบลานล้านนา
ซึ่งจะเขียนศักราชเป็นวันไทและวันเม็งควบคู่กันไปเสมอ เพื่อให้เข้าใจทั้งไทยวนและเม็ง ศิลาจารึกวัด
พระยืน จังหวัดลำพูน ตอนที่พระมหาเถรกระทุ้งอัตตินให้พื้นแน่นเพื่อสร้างฐานพระยืนมีคำกล่าวว่า "แล้ว
พระมหาเถรเจ้าจึงแรกทศกบ่อนัลลังก์พระยืนเป็นเจ้านี้ ในปีระกา เดือนยี่ ออกสามค่ำ วันไทยวันกาบ-
เส็ด วันเม็งวันศุกร์ พารเมือจักรุ่งแจ้ง..."¹⁸

ด้านอักษรศาสตร์ อักษรมอญถือเป็นต้นกำเนิดของอักษรธรรมล้านนาหรือตัวเมือง กฎหมาย
พระธรรมศาสตร์ต่าง ๆ¹⁹ ของล้านนาก็สันนิษฐานว่าได้รับอิทธิพลจากพระธรรมศาสตร์ของมอญ

นอกจากนี้ยังพบประเพณีการไหว้ผีเม็งเรียกว่า พ้อนผีเม็ง และความเชื่อที่ว่าพระอุปคุต พระ
อรหันตสาวกในสมัยพุทธกาลสามารถช่วยป้องกันมิให้เกิดเหตุวิวาทในเทศกาลหรืองานมหรสพตามวัด²⁰ จึง
ต้องอาราธนาพระอุปคุตจากแม่น้ำมาสถิตในหอพระอุปคุตตลอดระยะเวลาที่ม้งงานมหรสพนั้น ความเชื่อเหล่านี
นี้ได้ตกทอดมาถึงปัจจุบันในหมู่บ้านของชาวเม็งในเชียงใหม่

เม็งหรือมอญที่อาศัยอยู่ในเชียงใหม่มีหลายกลุ่ม ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่
หัว พ.ศ. 2440 มีบันทึกว่าชาวเม็งได้ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณถนนท่าแพภายในกำแพงเมืองชั้นนอก และได้
สร้างวัดของตนเองขึ้นในบริเวณเดียวกันนี้ ชื่อวัดบุพพาราม ซึ่งในคัมภีร์ใบลานเขียนว่า วัดบุพพาโร มี
วิธีปฏิบัติทางศาสนาตามธรรมเนียมเดิมเรียกว่า นิกายมอญ²¹ ส่วนเม็งกลุ่มอื่นได้ตั้งถิ่นฐานกระจัดกระจาย
อยู่นอกกำแพงเมืองเชียงใหม่ สังเกตได้จากชื่อหมู่บ้านมีคำว่า เม็ง ได้แก่ บ้านร่องปูเม็ง อำเภอสันกำแพง
บ้านสันนาเม็ง อำเภอสันทราย บ้านนาเม็ง อำเภอสันป่าตอง บางหมู่บ้านชื่อไม่ชัดว่าเม็งแต่ผู้อยู่อาศัยเป็น
ชาวเม็งก็มี เช่น บ้านหนองครอบ บ้านกอโชค บ้านท่ากาน (เวียงท่ากาน) อำเภอสันป่าตอง บ้านสอง
แคว (เวียงเกาะ) อำเภอจอมทอง บ้านปากก่อง อำเภอสารภี

คติการใช้พื้นที่ในเวียงเชียงใหม่สมัยโบราณ

ถ้าเรียกตามเอกสารโบราณ คนเชียงใหม่และล้านนาในสมัยโบราณ ถือว่าเป็น คนไทโยน คนโยน หรือชาวพม่า ภายในกำแพงสี่เหลี่ยมของเมืองเชียงใหม่ในสมัยราชวงศ์มังรายสืบต่อมาถึงสมัยราชวงศ์เจ้าเจ็ดตนนั้น ผู้คนเหล่านี้ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนกันอย่างไร ผู้เขียนขอเสนอแนวคิดดังนี้

บ้านเรือนในกำแพงเมืองเชียงใหม่สมัยราชวงศ์มังรายนั้น สันนิษฐานว่าจะแบ่งออกเป็นเขตต่าง ๆ โดยอาศัยความเชื่อเรื่องทักษาเมืองหรือดวงเมือง ซึ่งคิดขึ้นพร้อมกับการวางดวงเมืองแต่ครั้งเริ่มสร้างเมือง คนล้านนาเชื่อว่าเมืองนั้นก็มีชีวิตเหมือนคน มีหัว มีสะดือ มีหางหรือส่วนล่างอยู่ตามทิศต่าง ๆ และมีดวงเหมือนคนด้วย เมืองแต่ละเมืองก็จะมีทิศของดวงต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน เมื่อใดเกิดสิ่งใดได้เกิดขึ้น กับเมืองหรือเกิดภัยพิบัติก็ต้องมีการสืบชะตาเมือง ดังปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับพิธีกรรมดังกล่าวในสมัยญาสามฝั่งแกน แห่งราชวงศ์มังราย ซึ่งปกครองเชียงใหม่ระหว่าง พ.ศ. 1945-1984 ²²

สำหรับเชียงใหม่ ทักษาเมืองกำหนดให้ทิศเหนือเป็นเศขเมือง คือประตูช้างเผือก ทิศตะวันออกเฉียงเหนือเป็นศรีเมือง คือ แจ่งศรีภูมิ ทิศตะวันออกเป็นมูลเมือง คือ ประตูท่าแพ ทิศตะวันออกเฉียงใต้เป็นอุสาห์เมือง คือแจ่งคะห้า ที่ได้เป็นมนตรีเมือง คือประตูเชียงใหม่ ทิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นกาลณีเมือง คือแจ่งกู่เรือ ทิศตะวันตกเป็นบริวารเมือง คือประตูสวนดอก ทิศตะวันตกเฉียงเหนือเป็นอายุเมือง คือแจ่งหัวลิน และยังมีประตูผี ก็คือประตูสวนปรุง ไกลแจ่งกู่เรือ การประกอบกิจกรรมหรือการแบ่งเขตที่อยู่ของคนชั้นต่าง ๆ ก็จะถูกกำหนดโดยทักษาเมือง ²³

เขตพระราชวัง เรียกว่า เวียงแก้ว ตั้งอยู่บริเวณหรือชัยภูมิที่เป็นมงคล ได้แก่ อายุเมือง เศขเมือง และศรีเมือง พระราชวังหรือเวียงแก้ว คือวัดสุทธารวาส ปัจจุบันคือที่ตั้งวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ อยู่บริเวณอายุเมือง เจ้านายจะสร้างคุ้มในบริเวณด้านเหนือของเมืองถึงศูนย์กลางเมือง ดึกสะตือเมือง

หลักฐานที่เรียกเขตพระราชวังของกษัตริย์ราชวงศ์มังรายและราชวงศ์เจ้าเจ็ดตนว่า เวียงแก้ว อย่างหนึ่งคือ บันทึกของพระครูญาณลังกา ตำแหน่งพระราชาคณะฝ่ายเหนือ เจ้าอาวาสวัดทุ่งยู บันทึกรวบรวมเมื่อ พ.ศ. 2440 " จุลศักราช 1249 (พ.ศ. 2430) เจ้านายข้าราชการทั้งหลายมีพิธีลงนามพุทธาภิเษกพระเจ้าอินทวิชยานนท์แล้วเชิญขึ้นสถิตีแท่นแก้วในหอคำเวียงแก้ว " ²⁴

เขตบ้านเรือนของขุนนางและไพร่พลเมือง สันนิษฐานว่าทางใต้วัดสะตือเมืองลงไปเป็นเขตที่ทักษาเมืองกำหนดเป็นบริวารเมือง มูลเมือง อุตสาหเมือง มนตรีเมือง จะเป็นบ้านเรือนขุนนาง ไพร่เมือง และวัดต่าง ๆ

ในเขตกำแพงเมืองสี่เหลี่ยมและกำแพงเมืองชั้นนอก กลุ่มขุนนางระดับต่าง ๆ จะตั้งถิ่นฐานและสร้างวัดเป็นประจำครอบครัวและผู้ใต้บังคับบัญชาของตน ได้แก่ วัดของขุนนางที่ชื่อว่าช่อ มียศระดับนายร้อยได้สร้างวัดช่อ วัดร้อยช่อ (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น วัดลอยเคราะห์) วัดที่ขุนนางระดับนายพันสร้างในเขตบ้านเรือนของตน เช่น วัดพันแหวน วัดพันแจ่ม วัดพันเตา วัดพันอิน ขุนนางระดับเจ้าหมื่นสร้างวัด เช่น วัดหมื่นสาร วัดหมื่นแก้ว วัดหมื่นบุญ วัดหมื่นจันทน์ วัดหมื่นจันทน์ วัดหมื่นจันทน์ วัดหมื่นจันทน์ วัดหมื่นจันทน์